

8
ἈΚΡΟΠΟΛΙΣ

Salutis nostræ:

DISPUTATIO

κατασκευασμένη

DE

vid. Tzsch. disp. 2. p. 342

SATISFACTIONE
CHRISTI PRO PECCATIS
NOSTRIS, ET IN SPECIE DE PAS-
SIONIBUS CHRISTI INFERNALIBUS,

Opposita

Photinianis, Arminianis, V Veigelianis, Fratribus

Rosæ Crucis, Anabaptistis, & ex parte Pontificiis,

Pro gradu Baccalaureatûs in Theol. collato,

Jussu

*Pl. Reverendi Collegii Theologici materiam determina-
tionis locò in ipsò promotionis actu suppediantis,*

SUB PRÆSIDIO

VIRI

Admodum Reverendi, Amplissimi, & Excellentissimi Dn.

JOHANNIS HÖPNERI, S.S. THEOL. DO-
ctoris, & Profesforis in Acad. Lipsiensi celeberrimi, Fa-
cultatis Theol. Senioris, Consistorii Electoralis Assesforis, Diocce-
seos Lips. Superintendentis, Canonici Misnensis, minoris Princ.
Collegii Collegiati, Academiae Decemviri, &c.
Præceptoris & Patroni sui magni.

Submissa

à

M. HIERONYMO KROMATERO, S.S. TH. BACC.

Phil. Facult. Assesfore, & p. t. DECANO.

XIV. Julii, ANNO MDCLXXII.

LIPSIÆ excudebat Gregorius Ritzsch.

TMd 117

PROTOSYNEDRII ELE-
CTORALIS SAXONICI

Præfidi eminentissimo,

Generoso ac Magnifico

DOMINO

FRIDERICO METZSCH in Reichenbach
& Griesen, Serenissimo SAX. ELECTORI à Consiliis in-
timis, & hæcenus ad Sacri Romani Imperii Comitiam tam Nori-
bergam, quam Ratisbonam, nec non ad Invictissimi Rom. Impe-
ratoris Aulam Legato splendidissimo:

Ut & ejusdem

Dominis Assessoribus,

Reverendissimo, Magnifico, & Nobilissimo
Dn.

MATTHIÆ HOE ab HOENEGG, in
Lungwitz & Gonsdorff Hereditario,
Theologo de totâ CHRISTI Ecclesiâ meri-
tissimo, Comiti Palatino Cæsareo, nec
non Serenissimo SAX. ELECTORI à Con-
siliis Aulicis primariis, Confessionibus
sacris & Consiliis Ecclesiasticis &c.

*Amplissimo, Consultissimo, & Ex-
cellentissimo*

DN. D. FRIDERICO TUNTZELIO,
Jcto nominatissimo, & Sereniss. SAX.
ELECT. in Judiciô Appellationum, re-
busq; Cameram Imperialem concernen-
tibus Consiliario gravissimo.

*Admodum Reverendo, Magni-
fico & Amplissimo*

DN. D. ÆGIDIO STRAU-
CHIO, Theologo cele-
berrimo, Ecclesiæ Dres-
densis & vicinarum Super-
intendenti meritissimo.

*Amplissimo, Consultissimo, &
Excellentissimo*

DN. D. JOHANNI LU-
DOVICO KÖPPELIO, Jcto
famigeratissimo, & Sere-
nissimi SAXONIÆ ELE-
CTORIS Consiliario dignis-
simo.

Dominis & Patronis suis maximis,

Ut se tetum; ita hanc Disputationem submissè offert

M. HIERONYMUS KROMAYER.

Προαύλιον.

SI quis est fidei articulus, qui à pluribus Antagonistis, Christianorum tamen nomen præ se ferentibus, impugnatur, Articulus de Satisfactione CHRISTI pro peccatis nostris non ultimum sibi transcribit locum. Ut enim jam nihil dicam de Pontificiis satisfactionem CHRISTI non quidem in totum, sed in tantum oppugnantibus, cum pro pœnis temporalibus ipsum satisfecisse negant, Photianos saltem modernos, & qui cum ipsis in unam harmoniam, si harmonia dicenda, conspirant Arminianos, Weigelianos, Fratres Rosæ Crucis, Anabaptistas, & similes Fanaticos pasim locorum latibula rectè quærentes hîc tantum sisto. Postquam enim ipsis isthmum fregit Faustus Socinus Lælii Filius Senensis in librò, quem ἀνίκητον καὶ ἀκίνητον hæcenus stetisse per Europam contribules gloriantur, de CHRISTO Servatore opposito Jacobo Coveto Theologo Gallo, tam avidè hoc toxicum imbiberunt pasim per Transylvaniam, Hungariam, Poloniam, Borussiam, & loca contermina plures, ut etiam ex Germanis, qualis inprimis Ostorodus Goslariensis, Schmaltzius Gothanus, Sommerus Pirnensis, Völckelius Grimmensis, qui pro tuendo hoc dogmate quasi starent in acie, fuerint deprehensi. Quin & serpens hoc contagium per inferioris Germaniæ provincias tot Viros eruditos afflavit, ut inde scissæ Ecclesiæ unitarum Provinciarum Belgicarum, & in Remonstrantium ac Contra-Remonstrantium cœtus divisæ fuerint eodem ἐκ μέρους infectæ. Quantumvis autem primum, præsertim circa tempora coactæ Synodi Nationalis Dordracenæ Anno 1619. in quatuor tantum Articulis de prædestinatione scil. non absoluta, sed conditionata, de universali meritò CHRISTI, de gratiâ conversionis non irresistibili,

bili, & de certitudine salutis ante finem vitæ hypothetica contentione serra reciprocari visa, (Photinianismi tamen & Pelagianismi tunc quoque à parte adversâ Remonstrantes à Remonstrantiâ, quam exhibuerunt, vel à Jacobo Arminio Professore Leidenfi Arminiani dicti fuisse postulatos novimus) adeò ut de novâ accessione ad Ecclesias nostras quamplurimi fuerint gavisif, progressu tamen temporis quid in recessu habeat ipsorum doctrina, quòd nihil aliud sit, quam Crypto-Socinianismus, abundè ex editis in salivam publicam scriptis patuit. Potuerunt autem sub plausibilibus illis quatuor controversiis, quibus horrenda aliàs sententiæ Adversariorum majus odium conflare potuerunt, facile doctrinam suam occultare, cum sub conditione fidei conditionem obedientiæ mandatorum divinorum, sub universali CHRISTI meritò exemplum universale nobis relictum, sub gratiâ non irresistibili arbitrii libertatem in spiritualibus, sub certitudine salutis non absoluta suam de gratiâ præsentè & futurâ dubitationem propugnare ipsis fuerit in proclivi. Ac ne gratis id dixisse videar, fidem unam copulativam, sive totum systema Theologiæ Photinianæ & Arminianæ, & communes ex utrâque parte hypotheses aliquis vel per transennam solummodo inspiciat, & ita rem sese habere facile manus dabit. Docent Sociniani, & cum iis Arminiani, uti ad oculum ex ipsorum libris videre licet, divinam imaginem in justitiâ originali non constituisse: Adamum mortalem creatum fuisse, nos in Adamò non peccasse, sed ipsum typum (en Pelagianismum!) tantum fuisse, cujus peccatum nostrum fiat nudâ imputatione & imitatione: concupiscentiam pravam non esse peccatum propriè sic dictum: voluntatem hominis non esse vitiatam ex lapsu, nullâq; supernaturali gratiâ opus esse ad voluntatem reformandam: actualia peccata non ex peccatò originali, sed ex frequentibus actibus ortum ducere: quædam peccata suâ naturâ ita levia esse, ut peccata dici non mereantur, nec peccatores reos mortis constituent: Patres V. T. non fuisse justificados & servatos per eandem viam, quâ nos, nimirum per fidem in CHRISTUM, nec habuisse vitæ æternæ promissum: CHRISTUM Servatorem nostrum esse exemplò, non præstatione; confirmatione, non meritò; justitiæ DEI solu-

solutione & λύσις CHRISTI non esse satisfactum: ipsam fidem
non ut instrumentum consideratam, sed ut opus nobis in justi-
tiam imputari: fidem per obedientiam mandatorum divino-
rum definiendam: fides, licet imperfecta sit, DEUM tamen ex
æquitate (quæ tantum non omnia nostra argumenta pro gratui-
tâ peccatorum ex parte nostrâ remissione solvere conantur) ean-
dem accipere, prout Creditor ab exhausto debitore decem pro
centum accipit: DEUM in V.T. obedientiam rigorosam, quan-
tum ad perfectionem graduum, non partium postulasse, in
N.T. aliquali contentum, & quæ sunt hypotheses plures velut
ansulæ in catena, quarum solutâ unâ solvuntur plures, sese com-
plectentes. Non negamus quidem à Remonstrantibus aliorum
errorum & malefactorum causâ quosdam rejici, v.g. Slatium,
Geisteranos, Venatorem, Welsingium, Witzium, tamen hîc
provocamus partim ad ipsorum scripta publica, v.g. ipsa Synodi
Dordracenæ acta ex Remonstrantium parte edita & Apologiam,
partim ad scripta Promachorum, imprimis ipsius Jacobi Armi-
nii, & qui fuit hætenus os Remonstrantium Simonis Episcopi
Profesoris quondam Leidenfis, item aliorum quamplurimo-
rum in harmonia Socinianismi & Remonstrantismi à Peltio ad-
ductorum. Ut verò scopum sibi præfixum, nimirum Socinia-
nismum eò facilius attingerent, medium ad finem ducens ac-
commodatissimum fecerunt Libertinismum non vivendi, sed
credendi, cujus naturâ in hoc consistit, ut absque periculo salutis
in articulis controversis quis assentiri possit, cui parti velit, mo-
dò in hisce tribus reverentia Scripturarum, fide promissorum &
obedientia mandatorum divinorum non deficiat. Unde sub
hoc Libertinismo, quem peculiari scripto quidam Arminiano-
rum vocat arcanum, delectum religionum facile instituerunt,
illamq; , in qua maximè fuere versati, & quæ studium pietatis
urget, Photinianam scilicet arripuerunt. Subscribunt in abne-
gatione satisfactionis CHRISTI Photiniani etiam Weigeliani à
Valentino Weigelio in oppido Artern Comitatus Mansfeldici
oppido superiore seculò in lucem edito; Pastore quondam Scho-
pensic dicti. Ut enim illi oblationem CHRISTI non in ara cru-
cis factam esse, sed in cœlo fieri contendunt, hominemq; vitæ

inno-

A 3

inno-

innocentiâ salvari statuunt: Ita hi Sacerdotale CHRISTI officium in cordibus piorum precum suffitu, septem candelabrorum aureorum, id est, donorum Spiritus accensione &c. peragi, & sic CHRISTUM Legem non pro nobis, sed in nobis implere garrunt. Fratres Rosæ Crucis vel à Christiano Rosenkreuz antiquo Monachò, qui profectus in Palæstinam & Arabiam, ab Ethnicis Monachis Theologiam suam didicit, vel à Symbolo Lutheri: *Der Christen Herz auff Rosen geht / wenn es mitten vnter dem Creuze stehet* / quò interdum *εὐκαίρω* utuntur per quandam allusionem nomen habentes, licet sua dogmata miris modis premant, & non nisi sub sigillò silentii aliquem in Philadelphiam admittant, tamen cum Weigeli doctrinam se approbare fateantur, quin ipsi hoc quoque in puncto subscribant extra dubitationis aleam positum esse puto. Anabaptistarum sectæ plures sunt, v. g. Tacentes, Orantes, Ecstatici, Libertini, Augustiniani, Monasterienses, Servetiani, Hoffmanniani, Davidiani, Adamitæ, Aqvarii, Frankistæ, & aliæ, uti ex Wigandi Anabaptismo refert Fôrsterus in Disput. super Decal. Dec. i. probl. i. qui tamen in catabaptismo, unde commune nomen habent, convenire dicuntur. Horum plerosque cum finem passionis CHRISTI tantum secundarium, quatenus *παροχαιμὸν* nobis reliquit, urgeant, & præceptis à CHRISTO Legi noviter adjectis salvari velint, à Photinianorum sententiâ non procul abesse, constat. Cum verò in adstruendâ suâ sententiâ & contrariâ destruendâ omnium conatum superarint Faustus Socinus Italus, ipsiusq; discipuli Christophorus Ostorodus & Valentinus Schmaltzius, adeò ut ex horum pharetris tela mutentur omnes, quotquot hanc *ἀκρόπολιν* salutis evertere conantur, cum ipsis quoque res nobis impræsentiarum potissimum erit. Ut verò fiat *εὐταλως*, nec turre, quas impugnemus, nobis fingamus, statum controversiæ, quæ nobis cum prædictis Antagonistis intercedit, prius formabimus, & postmodum *κατὰ σκευασμὸν* hâc vice totum hoc negotium tractabimus.

Duplex autem nobis jam ventilanda venit quæstio, quarum quidem posterior sub priore contineri, & ita ex eadem fidelia duo parietes dealbari possent; verum cum in determinatione, quam

quam vocant, temporis habitâ ratione ante biennium, posterior tantum fuerit discussa, & accuratiorem quoque meditationem requirat, peculiarem eidem sectionem destinabimus.

Quæritur itaque I. An CHRISTUS obedientiam suam læsæ peccatis nostris justitiæ divinæ vice nostram satisfecerit?

II. An idem passiones infernales in animam suam sanctissimam sustinuerit?

Quod ipsum nos affirmamus, Antagonistæ negant. Sententiam nostram certis firmamentis ex solâ Scripturâ (cùm disputantes in uno principio convenire debeant) petitis superstruimus, & exceptiunculas Adversariorum malleo ejusdem verbi Θεοπνεύς destruimus. Quod ut fiat feliciter, ille, cujus hîc gloria quæritur, Spiritus Sancti sui gratia nobis assistat.

S E C T I O I.

THESIS I.

Fundamentum I. justitiæ divinæ peccatis nostris læsæ, aut à nobismetipsis, aut à sponsore fuisse satisfaciendum, probat comminationis istius fulmen: Quocunque die de arbore hâc vetitâ comederis, morte morieris, Gen. 2. v. 17.

Ἐκθεσις.

1. **Q**uantumvis Photiniani, uti & Anabaptistæ suscipiunt, deq. habitis V.T. testimoniis ex Novo libentius nobiscum in arenam descendant, tamen cùm Novum in Veteri lateat, Vetus in Novo pateat, non habent, cur pugnam detrectent, cùm præsertim ad tuendum integrum Theologiæ suæ systema locis V.T. clarissimis jamdudum noctem offundere fuerint conati. 2. Sic itaque ex loco adducto colligimus: Aut morte moriendum Adamo & omnibus ipsius posteris (morte non tantum naturali, sed etiam eternâ) post esum fructus vetiti, aut justitiæ divinæ λύτρον ἰσόρροπον persolvendum. Sed morte natura-

S. 1.

2

turali (maledictionem adjunctam habente) & aeternā nec Adamo,
 nec omnibus ipsius posteris fuit moriendum. E. Justitiā divi-
 nā λύτρον ἰσόρροπον persolvendum. Ratio connexionis haec est,
 quia & veritas & justitia DEI vocaretur in dubium, si quod inter-
 minatus fuisset, non daret effectui, aut peccatum dimitteret impuni-
 3 tum. Posterius ipsi Photiniani concedere coguntur. 3. Verūm uti
 Theologia ipsorum magis est destructiva, quā adstructiva, forsā
 secundū illud Philosophi χαλεπώτερον κατὰ σκευάξασθαι, ἢ ἀνα-
 σκευάξασθαι, id est, facilius est destruere, quā adstruere: ita nul-
 4 libi non elabendi rimas quærent. 4. Cū enim inciderunt in Biblia
 glossata, & unius loci varias interpretationes invenerunt, non quod
 5 pueri in faba se reperisse putarunt. 5. Quantum jam ad presen-
 tem locum, veritatem DEI nullatenus labefactatam dicunt, etiamsi
 homines non omnes morte naturali maledictā & aeternā moriantur,
 quia hominem ante lapsum mortalem non potentiā remotā, sed pro-
 ximā statuunt, post lapsum verò moriendi necessitatem saltem inse-
 6 cutam dicunt. 6. Quantum verò ad justitiā vindicatricem, il-
 lam in DEO dari negant, & peccatum ex nudā DEI voluntate esti-
 7 mant. 7. Et ita sensus horum verborum erit: Quocūq; die com-
 ederis, necessariò (non quòd peccatum istud contra naturam meam
 sit, sed quia ita volo, & ita mihi placet) cum omnibus posteris tuis
 8 morieris. 8. Ut hæc ipsis oppilemus κενὸν Φύγετε, hypotheses eo-
 9 rum paulò altius excutiemus. 9. Photinianismum quintam essen-
 tiam ex Papismo & Calvinianismo conflata esse, jamdudum in-
 10 mensā Solis à multis est expositum. 10. Cujus rei documenta quoq;
 præbent hypotheses Photinianorum in Articulo de divina imagine re-
 liquis erroribus substrata, quam non in justitiā originali, sed in do-
 minio externò super omnes bestias, volucres cæli, pisces maris &c. con-
 11 stitisse nugantur. 11. Hinc etiam impassibilitatem & immortalita-
 tem corporis inter axiomata divine imaginis non numerant.
 12 12. Verūmenimverò hominem non ad mortem, sed ad vitam condi-
 tum esse, astu verò Diaboli peccatum in mundum intrasse præter li-
 brum Sapientiæ cap. 1. v. 13. docet Salvator Joh. 8. v. 44. quando Dia-
 bolum homicidam ab initio scil. lapsus vocat, & Apostolus Roman. 5.
 v. 12. per unum hominem peccatum, & per peccatum mortem in mun-
 dum introisse statuens, mortemq; peccati stipendium Rom. 6. v. 23.
 indi-

indigitans. 13. De morte animæ, siue corruptione virtutis locum. 13
 hunc Gen. 2. v. 17. accipiendum putas? Atque non mortem duntaxat
 animæ, sed corporis quoque, unâ cum suis omnibus prodromis, imò æter-
 nam quoque mortis nomine venire in sacris multorum locorū inductio-
 ne probari potest. 14. De morte eternâ locus est insignis Job. 8. v. 51. 14
 Quisquis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in æter-
 num. 15. De morte corporali res cælo, quod ajunt, sudo clarior est. 15
 16. De afflictionibus externis locus extat Exod. 10. v. 12. Auferas à me 16
 mortem istam, cum de locustarum plagâ fit sermo. 17. Imò quicquid 17
 malorum Adam cum posteris suis incurrit per peccatum, id totum ei
 mortis nomine DEUS minatur. 18. Nec tamen propterea homi- 18
 nem ad vitam cœlestem, cujus non nisi per mortem hanc pœnosam ex
 sententiâ Photinianorum potuisset fieri particeps, conditum esse ne-
 gamus, quia non per mortem hanc pœnosam, sed mutatione saltem
 status animalis ex hac vita terrena in aliam fuisset translatus,
 sicut Henochus vivus in cœlum fuit translatus, aut quos dies extre-
 mus vivos deprehendet, immutabuntur, ita ut non exuantur, sed su-
 perinduantur, dicente Apostolô 2. Cor. 5. v. 4. 19. Inter mutatio- 19
 nem tamen statûs animalis primorum parentum, & eorum, quos dies
 extremus vivos deprehendet, immutationem hanc ponimus differen-
 tiam, quòd hæc nihil aliud futura, quàm mors & resurrectio mo-
 mentanea, quâ τὸ Φθαρτὸν ἀφ' αὐτοῦ ἀπορροῖται penitus absorbebitur, il-
 la verò absque corporis & animæ dissolutione fuisset peracta.
 20. Quantum ad justitiam DEI vindicatricem, illam in DEO non. 20
 dari, sed ex nudâ DEI voluntate peccatum æstimari, Photinianis Le-
 gem tanquam normam divinæ justitiæ immutabilem revocamus in-
 memoriam. 21. De illa enim Salvator Matth. 5. v. 18. non præteribit 21
 jota, vel apex de Lege, donec omnia fiant. Item non veni solvere Le-
 gem, sed implere, v. 17. 22. Quod si ex nuda voluntate DEI pecca- 22
 tum esset æstimandum, peccatum esse posset non peccatum, nec pœnâ
 dignum, quod ἀλόγον καὶ ἀθεόλογον. 23. Jubemus ipsos inspicere 23
 loca Rom. 3. v. 25. quòd Christus sit ἱλαστήριον nostrum in sanguine suo
 εἰς ἐνδείξιν δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, & ad Rom. 8. v. 3. 4. quòd DEUS
 miserit Filium suum, & de peccato damnaverit pecca-
 tum, ut δικαίωμα τοῦ νόμου in nobis
 impleretur.

B

THE-

THESIS II.

Fundamentum II. Πρωτευαγγέλιον primis parentibus post lapsum allatum, : Inimicitias ponam inter te & serpentem, inter semen tuum & semen illius, ipsum tibi conteret caput, tu verò insidiaberis ipsius calcaneo, Gen. 3. v. 15.

"Εκθεσις.

- §. 1. 1. **E**X hac promissione, quæ totius loci de CHRISTO, quantum ad personam & officium, Πηλομένη & compendium, satisfactionem CHRISTI ἀποκρίως probari posse, suis etiam exceptionibus monstrant Adversarii. 2. Ita enim comparatæ sunt, ut non negent consequentiam nostram, sed potius ad totius loci perversam explicationem confugiant. 3. Quòd si tamen consequentiam negarent, & expressam satisfactionis mentionem requirerent, ipsis regerimus, dicta, quæ pro confirmanda nostra sententia proferuntur, non esse uniusmodi, sed quædam ἀμέσως & solitariè posita, quædam verò ἐπομείνω, & cum aliis conjuncta, eandem probare. 4. Ita verò ex hoc loco colligimus: Quicumque ita debuit pati ac mori, ut passione & morte suâ caput serpentis infernalis contereret, id est, opera Diaboli (peccatum & mortem) destrueret, ille pro peccatis nostris justitiæ divinæ debuit satisfacere. Semen mulieris &c. E. Major probatur, quia sine satisfactione peccatum & mors auferri non poterant. Cum itaque CHRISTUS id præstiterit, quod in nostris viribus non erat, bonò & loco nostrò id præstitit, adeòq, pro peccatis nostris justitiæ divinæ satisfecit. 5. Minorem negant, hæc verba non benedictionem, sed maledictionem continere, nec de Messia, sed de toto humano genere, nec de Diabolo, sed serpentibus naturalibus exponenda esse oggannientes. 6. In qua explicatione Calvinus judaizans signata, quibus firmitus inherere possent, vestigia Photiniani reliquit. 7. Ut ut autem ταὐτὰ ἀποκρίω largiamur, priorem versiculum de serpente naturali, Diaboli ad seducendum genus humanum organo, quòd humi reperet terrâq, vesci debeat, esse intelligendum: licet etiam vocabulum seminis interdum esse collectivum non negemus: licet etiam Josephum historiæ Judaicæ conditorem de serpente
- na-

*naturali accipere facile demus; tamen cur hunc locum de Messia ge-
 nus humanum passione & morte sua redempturo intelligendum esse
 doceamus, causa nos urget pregnantissima. 8. Ut enim sicco jam
 pede præteream versiones Chaldaicas antiquissimas (quarum autori-
 tas, licet nobis non sit infallibilis, est tamen maximè probabilis) de Mes-
 sia locum hunc exponentes, nec non eventum promissioni exactissimè
 correspondentem, hoc saltem ad satioris iudicii obrusam expenden-
 dum relinquo, annon hæc ratione DEUS Protoplastos nostros omnis
 solatii expertes, & in summo isto angore ferè desperabundos reliquis-
 set: annon Satanæ totius tragiæ autor id tacitum tulisset, cum
 Adamo & Evæ suæ fuerint inflicte pænæ gravissima. 9. Quid?
 quod προσηνέ primogenitum suum Cainum enixa indicem quasi
 digitum ad hanc promissionem direxit, quando in hæc verba erum-
 pit: Possedi Virum DOMINUM, Genes. 4. v. 1. illum ipsum, scil. capi-
 tis serpentini destructorem, qui mihi post lapsum promissus. 10. Hinc
 etiam Diabolus serpens antiquus totum mundum seducens, Apoc. 12.
 v. 9. & à Salvatore Job. 8. v. 44. homicida & mendax ab initio voca-
 tur. 11. Mentionem sui in volumine libri εν κεφαλίδι βιβλῳ,
 vel prima Parascha tribus capitibus prioribus constante fieri Mes-
 sias Psal. 40. v. 8. & 9. dicit, quod ipsum, nisi verbis hisce fiat, ubi aliàs
 locorum fiat, non video. 12. Ratiunculas quod attinet, basis ista non
 est ferundo huic Colosso. 13. Licet enim pœna in instrumentum se-
 ductionis serpentem naturalem quoque redundet, principale tamen
 agens Diabolum fuisse exclusum, quis duxerit? 14. Vocabulum se-
 minis semper esse collectivum non admittunt loca Genes. 4. v. 25. ubi
 Seth peculiare individuum, & Gen. 21. v. 13. ubi filius Abrahamæ Ismaël
 ex Agar ancillâ susceptus, semen dicitur. 15. In primis hoc evincit
 cap. 3. v. 16. Epistolæ ad Gal. ubi promissio Abrahamæ facta de semine be-
 nedictio, in quo benedicenda erant omnes familiæ terræ, quæ προ-
 τευαγγελίῳ repetitio, expressè ad CHRISTUM restringitur: Non
 loquitur de seminibus, tanquam de multis, sed de uno, in semine tuo,
 qui est CHRISTUS. 16. Observavit idem Interpres LXX, qui con-
 traregulas syntacticas σπέρμα, αὐτός; semen, ipse reddidit. 17. Ex-
 empla forsant tanquam ἀδελφός rejicis, propterea quod hoc locò se-
 men mulieris opponatur semini serpentis colectivo, & propterea quo-
 que collectivè sit accipiendum. 18. Sed diversa duellantium paria,
 semen*

- 19 semen scil. mulieris individuale, & serpentem, deinde semen mulieris
& semen serpentis introduci sciendum. 19. Josephi judaizantis au-
toritatem hic non moramur, cum Scriptura interpretatio semetipsam
explicantis immani intervallo praefenda.

THESIS III.

Fundamentum III. Promissio tribus Pa-
triarchis Abrahamo, Isaaco & Jacobo facta: In
semine tuo benedicentur omnes familiae terrae,
Genes. 12. v. 3. cap. 22. v. 18. c. 26. v. 5. c. 28. v. 14.

ΕΚΘΕΣΙΣ.

- §. 1. 1. **M**aledictioni non ceremoniali duntaxat (qui omnes suspensi, quod
terram suo contactu inquinarent, erant subjecti,) sed & mo-
rali nos omnes fuisse subjectos, fulmen istud Deuter. 27. v. 26. Maledi-
ctus, qui non permanserit in omnibus Legis hujus praeceptis, satis
ostendit. 2. Hanc autem CHRISTUM, qui pro nobis maledictum
factus, sustulisse, adeoque benedictionem nobis attulisse, insignis ille lo-
cus Gal. 3. v. 13. & 14. satis probat: CHRISTUS nos redemit ab exe-
cratione Legis, dum pro nobis factus est execratio, (scriptum est enim:
Execrabilis omnis, qui pendet in ligno) ut in gentes benedictio Abra-
hae veniret per CHRISTUM JESUM, ut promissionem Spiritus ac-
ciperemus per fidem. 3. Unde colligimus: In quo fuerunt bene-
dicendae omnes familiae terrae, ille maledictionem debebat au-
ferre. In CHRISTO &c. E. Rursus: Quicumque maledictionem
debebat auferre, ille debebat pro peccatis humani generis, quod
sub maledictione erat, satisfacere. CHRISTUS &c. E. Major ex
permutatione illa personarum probatur. Qui enim alterius vice &
locò sit maledictum, ut alter benedictionem consequatur, ille alterius
vice & locò satisfacit. 4. Excipiunt Phoriniani in genere (non e-
nim exemplis, sed communibus Legibus hic judicandum esse volunt)
contra promissiones hasce: Ante CHRISTUM natum nullum in
mundo fuisse Evangelium, nec Patres Veteris Testamenti promissio-
nem de CHRISTO habuisse, sed acquievisse in promissionibus corpo-
ralibus, qualis etiam fuerit haec promissio Abrahae facta. 5. Si qui
verò ex Patribus spem vitae aeternae habuerint, (prout Evangelium per
latum

latum nuncium de vita aeterna definiunt) illam tamen, cum non nitatur promissionibus divinis, sed conjecturis, vanam fuisse dicunt. Hinc etiam Abrahamum, quod sibi promissus fuerit Messias, intellexisse negant, nostrasque explicationes saltem allusiones vocant. 6. Respondemus, vocabulum εὐαγγέλιον vel in latissimo significato sumi pro tota doctrina coelesti, quatenus & Legem & Evangelium strictè dictum ambitu suo complectitur, uti Marci ult. v. 15. *predicate Evangelium omni creaturae*: vel in stricto, quatenus opponitur Legi, & significat doctrinam de gratuita peccatorum remissione propter CHRISTUM, in qua significatione prima promissio Protoplastis facta dicitur πρῶτον εὐαγγέλιον: vel in strictissimo pro concione de CHRISTO exhibito, & tunc opponitur τῇ ἐπαγγελίᾳ sive promissioni, quae est concio de Christo exhibendo. 7. Et ita sumitur Act. 13. v. 31. ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελίζομεθα τὴν ἐπαγγελίαν πρὸς τὰς πατέρας γινομένην, i. e. & nos vobis annunciamus eam promissionem, quae ad Patres facta est. Item Rom. 1. v. 1. ubi Paulus se vocat servum JESU CHRISTI, ἀφορισμένον εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτῷ, id est, segregatum in Evangelium, quod antè promiserat per Prophetas suos. 8. Positis his, liberaliter quidem damus, Evangelium in strictissimo significato, id est, concionem de Christo exhibito, cum demùm in plenitudine temporis DEUS miserit Filium suum, natum ex muliere, Gal. 4. v. 4. non habuisse Patres V. T. sed εὐαγγέλιον in stricto significato, quatenus sumitur pro doctrina de gratuita peccatorum remissione per Christum ipsos non habuisse, λίαν μέγα ἐστὶ αἴτημα. 9. Ut enim hic ad clavem V. T. Novum scilicet, ex quo libentius nobiscum congregiuntur Antagonistae, provocemus, communem esse justificandi modum V. & N. Testamenti per fidem scil. in meritum Christi tam exhibendi, quam exhibiti, satis aperte docet cap. 15. Act. v. 10. 11. Quid tentatis DEUM, ut imponatur jugum super cervices Apostolorum, quod neque Patres nostri, neque nos portare potuimus? Sed per gratiam Domini JESU CHRISTI credimus nos salvos futuros, quemadmodum & illi. JESU CHRISTO Prophetas omnes testimonium perhibere, quod remissionem peccatorum accepturus sit per nomen ejus, quisquis crediderit in eum, dicit Petrus Act. 2. v. 43. Abrahamum diem Christi vidisse, & gavisum esse Salvator, Job. 8. v. 57. & per fidem in Christum justificatum esse, docet Apostolus Roman. 4. v. 3. 10. Unde veteres hunc aphorismum

B 3

CX-

- extruxere: Tempora sunt Patribus, non variata fides, nisi quod acci-
cidente differat, & Patres in Christum ἀσπερον crediderint, nos ve-
rò in ἐὺσπερον credamus. 11. Evangelii definitionem, quod sit le-
tum nuncium de vita aeterna, hic non magnoperè exagitabo, cum re-
missio peccatorum, sive justificatio (saltem enim differunt ut ἀπο-
11 ηγίθεος, ut terminus à quo & ad quem) ad vitam aeternam tan-
quam finis intermedius ad ultimum se habeat; hoc tamen, quod Pa-
tres V.T. nullam spem certam vitae aeternae habuerint, est falsissimum.
12. Quibus enim interdictum, quod morte cum temporali, tum aeter-
nâ sint morituri, si transgressuri essent mandati divini limites, illis
13 vita promissa aeterna, si dicto fuerint audientes. 13. Nec est, quod
consequentiam rideant Antagonistae, non statim sequi, adulteris, fu-
ribus & homicidis, quibus Magistratus mortem interminatur, pro-
14 missam esse vitam, si ab ejusmodi delictis abstinuerint. 14. Imò ve-
rò vitae custodia & salus, si obtemperent, iis est promissa: & ex priva-
15 tione optimè cognoscitur habitus. 15. Non urgebo hic dicta clarissi-
ma Ezechiel. 33. v. 11. cap. 18. v. 23. Vivo ego, nolo mortem peccatoris,
sed ut convertatur & vivat, ubi non de temporali, sed aeternâ morte
sermonem esse, prolongatio vitae tam piis, quam impiis communis, &
mors illa, quae conversione averti potest, evidenter ostendit: locum,
saltem Johan. 5. v. 39. considerandum propono, ubi Christus Judaeos
Scripturas scrutari jubet, propterea quod credant, se vitam aeternam
16 in iis habere. 16. Hic Christus ad Scripturas Veteris Testamenti Ju-
daeos sibi contradicentes (ne quis ab ipso Christo doctrinam hanc de
vitâ aeternâ ipsos primùm hausisse putet) amandat, ut in illis Mes-
siam quaerant, propterea quod credant, se vitam aeternam in iis habe-
17 re. 17. Per verbum δοκεῖν conjecturalem saltem & vanam spem
intelligi cum Photinianis excipis? At particularis est iste significa-
tus, cum κρυφαὶ δόξαι pro axioma quoque firmissimo usurpetur, nec
conjecturis, sed ipso DEI verbo spem Judaeorum de vita aeterna niti
18 Salvator asferit. 18. Syrus in suâ paraphrasi ejusmodi verbo (ni-
mir. סבר) utitur, quod per Graecum νομίζειν & ἐλπίζειν redditur,
nec persuasionem illam tanquam vanam arguit Christus, sed po-
tius ostenso medio ad vitam aeternam perve-
niendi Judaeos in sua fide
confirmat.

THE-

THESIS IV.

Fundamentum IV. Sacrificia Levitica V. T. quæ fuerunt σκια, ὑποδείγματα & τύποι sacrificii CHRISTI unici pro peccatis totius humani generis immolandi.

Ἐκθεσις.

1. *Sacrificia non bono tantum, sed & loco peccatorum fuisse in V. T. S. 1.*
oblata tam clarum est, quam Sol, cum splendet in meridie, & hinc argumentum à sacrificiis pro satisfactione adstruendâ desumptum alicujus ponderis putat ipse Socinus.
2. *Quod si fuerint typi Christi, nec ex se peccata expiarint, (in quo diverticulum querit, uti postmodum videbimus) omnes ipsius elusiones particularum ὡς & ὡς (quod saltem bonum, non vicem alterius significant) corrumpunt.*
3. *Sicut enim victima pro peccatore: Ita CHRISTUS pro toto genere humano fuit oblatus.*
4. *Atqui victima non bono duntaxat & commodo, sed vice peccatoris, qui pecude percussâ & mactatâ, salvus evadebat, fuit oblata. E. & CHRISTUS vice nostrâ, id est, pro omnibus hominibus victima in ara crucis fuit oblatus.*
5. *Verum ut ex hoc nodo, quo se constrictum sentit, semet extricet Adversarius, Sacrificia Veteris Testamenti typos Christi fuisse negat, sed ex sese, licet non ex dignitate propriâ, verum ex ordinatione divinâ peccata expiâsse dicit.*
6. *Quod ipsum Scriptura hic nimis clara funditus prostermit & evertit. Autor enim Epistolæ ad Hebr. aliquoties ὑποδείγματα, σκιά, ὡς ἑλπίδα, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, & Christum veritabernaculi λεῖργον appellat, & nisi sacrificia illa se haberent ad Christi sacrificium, ut umbra ad corpus, male colligeret Autor ab adventu hujus ad abrogationem illius.*
7. *Quantumvis autem post resurrectionem Christi ab Apostolis tolerarentur sacrificia, tamen saltem ut ceremoniæ adiaphoræ tolerabantur, donec cum honore sepeliretur Synagoga Mosaica, & Christus destruendo templum, ad quod erant alligata sacrificia, ceremoniis Mosaicis colophonem imponeret.*
8. *Unde & in hodiernum usq; diem ob allatam rationem Judæi nec agnum paschalem mactant, nec sacrificia offerunt, licet nonnulli carniū enervationem tanquam ἀνάλογον quoddam*

- 9 dam substitui velint. 9. Quòd ex sese peccata non expiarint, Solis radio scriptum extat in eodem V. T. commentario illustrissimo, Epistola scilicet ad Hebræos, v. g. quòd non potuerint sanctificare conscientias, quòd accedentes sanctificare non potuerint, quòd sanguis hircorum & taurorum peccata auferre nequiverit, quòd peccata sub Veteri Testamento manserint, donec Christi morte fuerint expiata.
- 10 10. Interim tamen, cum sanctificationem iis tribuat Leviticus, non ex se, sed typicè, accedente præsertim explicatione Novi Testamenti, unde lucem fœneratur Vetus, non secus ac Luna suam lucem à Sole mutuaticiam habet, dicente Lutherò, peccata expiâsse credimus.
- 11 11. Eò ipsò tamen satisfactionem Ceremonialem & Leviticam in foro Ecclesiastico, quam verè, uti moralem typicè præstabant, iisdem
- 12 non denegamus. 12. Objiciunt porrò, quòd Θεῶν suam possint Ἀγ-
Φυλατῆιν, non pro peccatis gravibus, sed levibus, utpotè pro ἀγνο-
ήμασι, peccatis ignorantia & similibus sacrificia fuisse oblata.
- 13 13. Sed respondemus, exclusivam esse falsam, quia pro perjurio, ne-
gatione depositi, rapto violento, quæ certè sunt peccata grandia, san-
cita fuisse sacrificia docet cap. 5. Lev. v. 2. 3. & ab omnibus iniquitati-
bus populi Israëlitici sanguine victimæ purgandum fuisse sanctua-
rium probat cap. 16. Lev. v. 16.
- 14 14. Et licet pro illis, qui capitali sup-
plicio afficiebantur, non legatur certum ordinatum sacrificium, (cum
Reipublicæ intererat, ne crimina manerent impunita) tamen quin-
jugi sacrificio & anniversario, ad quod pertinebat hircus apopom-
pœus, cui omnia omninò peccata maxima minima (uti tribus vicibus
particula universalis repetitur) totius populi imputabantur, fuerint
inclusi, nulli dubitamus.
- 15 15. Quid? quòd grandia & capitalia ista
- 16 delicta vel fuerint clandestina, vel notoria. 16. Si notoria, fontes
ad pœnas poscebant: si clandestina, Sacerdoti Confessionario, qui la-
pidi sibi dicta ista putabat, poterant aperiri, & ita unà cum reliquis
- 17 Sacrificio expiari. 17. Tacitè hypothesein aliquam hoc Adversario-
rum ἀντίπρῳσπον involvit, regulariter & ordinatè levia duntaxat, non
- 18 etiam petulantia & magna peccata remitti hominibus. 18. Hinc
etiam grandia committentibus salutem denegant, si morte violentâ
tollantur è medio, aut à carnifice jugulentur, Magistratum, quatenus
usum gladii exercet, & bellagerit, improbant, imò de pœnitentium
quoque post ejusmodi grandium peccatorum patrationem salute du-
bitant.

bitant. 19. Quæ omnia, cum propter $\sigma\omega\mu\alpha$ καὶ ὁφειλόμενα errorum, 19
 saltem adducantur, recitasse est refutasse. 20. Restat, ut etiam 20
 istud, quod in primis urgent Photiniani, an Veteres sacrificia pro ty-
 pis Christi agnoverint, propterea, quod ne minutissimus hac de re a-
 pex in Veteri Testamento extet, aperiamus. 21. Nullum huius rei 21
 vestigium extare, vel sola phrasis toties repetita, sacrificia DEO esse
 in odorem quietis satis refutat. 22. Quâ ratione, quæso, DEUS in- 22
 censâ pingvedine fœtorem aliàs emittente tam impensè posset dele-
 tari, nisi tam suave oluisset in illis sacrificiis Agnus DEI laturus in
 plenitudine temporis peccata mundi, Job. 1. v. 16. Et in odorem bonæ
 fragrantie, uti Paulus in Epistola ad Ephes. cap. 5. v. 2. loquitur, sese
 pro peccatis mundi oblaturus. 23. Nec ceremonias mutas Et inania 23
 spectacula fuisse sacrificia ista putemus, sed præterquam, quod ABC-
 darios istos Et pueros sub pædagogo constitutos prima de Christo ele-
 menta docuerint, conciones legales Et Evangelicas à Sacerdotibus, ad
 quorum partes munus docendi spectabat, in hoc publicorum conven-
 tuum nervo fuisse adhibitas persuasissimum nobis habeamus.

THESIS V.

Fundamentum V. locus Esa. cap. 43. v. 10.
 Servire me fecisti in peccatis tuis, laborare me
 fecisti in iniquitatibus tuis. Ego, Ego sum, qui
 deleo prævaricationes tuas propter me, & pec-
 catorum tuorum non recordabor.

ΕΥΘΕΣΙΣ.

1. **L**ocum hunc de CHRISTO agere τὰ ἐν κύκλῳ, uti Aristoteles §. 1.
 vocat circumstantias, satis probant. 2. Narra, si quid habes, 2
 unde justificeris, inquit DEUS Filius pro genere humano ἐξ ἡμῶν
 v. 26. Quibus verbis omnem fiduciam, quam collocabant in propria
 merita, præsertim in sacrificia ex opere operato exhibita Judei, ab-
 jicere, omnemq; suam justitiam penes se solum quærere jubet. 3. In 3
 antecedentibus de beneficiis per Christum in Novo Testamento offe-
 rendis, uti sunt Ecclesiæ in omnibus periculis defensio, gentium vo-
 catio, spiritualis liberatio: in posterioribus verò de abiectione Syna-
 goga

- 4 gogæ Judaicæ propter rejectum Messiam agitur. 4. Non descendo
jam ad loca parallela, uti sunt cap. 53. Esa. quod servitutem fidelis il-
lius servi, qui attritus propter scelera nostra, satis describit, & de
Christo accipiendum esse fatentur ipsi Antagonistæ: nec c. 2. Phil. v. 7.
quod Christum servi formam assumsisse, Patriq; suo usq; ad mortem
crucis obedientem factum dicit: nec totam analogiam fidei, quæ in
solò Christo remissionem peccatorum & salutem nos quærere jubet.
5. Sic igitur ex hoc loco inferimus: Quicumque servivit in pecca-
tis nostris, & laboravit in iniquitatibus nostris, ut deleat præva-
ricationes nostras, ille nostrò locò justitiæ DEI satisfecit. Sed
CHRISTUS &c. E. Major, stante nostrâ hujus loci explicatione, suâ
luce lucet. Minorem ex contextu, locis parallelis & analogiâ fidei
probavimus. 6. Excipiunt Photiniani ἀφ' αὐτοῦ & verè in hoc lo-
co vespertiliones ad clarissimum Solis lumen caligantes, hunc locum
non de CHRISTO, sed de DEO Patre accipiendum esse καὶ ἀντὶ τῆς
παραθεῖαν de molestia, quam propter peccata hominum puniendâ
sustinere cogatur, conqverente, ut ita sensus sit: Servire & laborare
me fecisti in peccatis tuis non dando, sed accipiendo pœnas. 7. Pro-
bant hanc suam ἐξηγῶσιν inde, quod hisce verbis res jam tempore
Esaie præterita, non verò adhuc futura, qualis erat redemptio per
Christum, commemoretur. 8. Verùm hunc locum de Christo esse
accipiendum urgemus, & viscera textûs & locorum parallelismum &
fidei analogiam, Adversariorumq; falsam hypothésin, quasi Christus
non esset verus DEUS, (quæ dubio procul ad negandam satisfactio-
nem ipsis ansam præbuit) ad orcum damnamus. 9. Non autem con-
qveri h. l. DEUM de servitute & labore suò, quem in puniendis Ju-
dæis sustinere cogatur, ex eo videre licet, quod non ut iratus, sed ut
placatus, qui peccata velit remittere & delere, introducatur. 10. Fun-
damentum, cui suam superstruunt explicationem, est prorsus areno-
sum, quasi Prophetis hoc non sit solenne, ut propter certitudinem
eventûs de re futurâ tanquam de præteritâ loquantur. 11. Unum
sit instar omnium vaticinium, Esa. cap. 9. v. 6. Puer natus est nobis,
& Filius datus est nobis, cum tamen à tempore hujus vaticini
editi usque ad ipsum complementum sexcenti
præterpropter anni fuerint
interjecti.

THE-

Fundamentum VI. vaticinium Esa. cap. 53.
pro satisfactione CHRISTI ex V. T. adstruenda
ferè Achilles: Verè langvores nostros ipse tulit,
& dolores nostros ipse portavit: & nos putavi-
mus eum percussum à DEO & humiliatum.
Ipse autem vulneratus est propter iniquitates
nostras, attritus est propter scelera nostra, disci-
plina pacis nostræ super eum, & livore ejus sa-
nati sumus. Omnes nos quasi oves erravimus,
unusquisque in viam suam declinavit, & posuit
DOMINUS in eo iniquitatem omnium nostrum.

Ἐκθεσις.

1. **Q**uantumvis Judæorum quidam de Propheta, quidam de populò §. 1.
Judaicò locum hunc intellectum velint, quibus inprimis Chald.
paraphrasin (cùm autoritate illius teneantur) eundem de Messia ex-
ponentem objicere possumus, cùm tamen ob citationes aliquoties in
Novo Testamento factas Photiniani & ipsorum complices de Christo
accipi largiantur, in subjecto hujus loci, de quo verba sunt, inqviren-
do prolixiores esse nolumus. 2.
2. Ita verò ex hoc loco colligimus:
Quicumque susceptis in se omnibus iniquitatibus nostris verè
langvores & dolores nostros portavit, propter iniquitates no-
stras à DEO vulneratus, & propter scelera nostra attritus est, ita
ut nos pacem haberemus, & livore ejus sanaremur, ille pro pec-
catis nostris satisfecit. CHRISTUS &c. 3.
3. Majorem probat illa
permutatio, quâ innocens unus alterius nocentis vice patitur, ut, luen-
te uno, salvus evadat alter. Minorem, stante hac explicatione, Adver-
sarii non negant.
4. Postquam verò in pervertendo integro systema-
te Theologico nihil hætenus operæ fecerunt reliqui, mirum quomo-
do in locis ejusmodi apertissimis elidendis & eludendis sese torqueant.
4. Non quidem nos præterit, inter orthodoxos & fidei consanguineos 4.
unius

unius loci plures interdum dari explicationes, verum licet inter il-
 las una propius accedat ad literam, quam altera, omnes tamen fidei
 sunt analogae, & nisi ad hanc normam quadrarent, pro rejiculis essent
 habenda. 5. Violentæ verò detorsiones sunt & ἰδία ἐπίλυσις ex-
 plicationes Photinianorum, quæ suâ vanitate fluctuantes nostras men-
 tes veluti anchorâ quâdam sistere possunt. 6. Excipiunt itaque,
 unius rei plures esse posse fines, nec statim sequi: Christus percussus,
 vulneratus, attritus est propter peccata nostra. 6. pro peccatis no-
 stris justitiæ divinæ satisfecit. 7. Christum autem non decreto ali-
 quò divinò, sed occasionaliter passum esse, prout Mercator per mare
 iter faciens, naufragium incurrit, suâq; morte & sanguinis effusione
 tanquam sigillo novam doctrinam de vita æterna confirmasse, nobisq;
 ὡς παρὰ τοῦτον, ut ipsius premamus vestigia, reliquisse volunt. Et ita
 sensus erit: Christum propter peccata nostra emendanda & exem-
 plariter corrigenda percussum & à DEO vulneratum esse. 8. Præ-
 terquam autem, quòd locum istum detruncant & discerpant, conse-
 quentiam nostram bonâ fide non adducunt. 9. Non enim tam nudè
 & crudè argumentamur: Quicumque percussus, vulneratus & at-
 tritus est propter peccata nostra, ille pro peccatis nostris justitiæ di-
 vinæ satisfecit. Sed ita: Quicumque, susceptis in se peccatis alterius,
 propter illa percussus, vulneratus & attritus est à DEO, ita ut alter
 pacem habeat, & livore ejus sanetur, ille pro altero satisfecit.
 10. Omnia enim, quæ in satisfactione ex Adversariorum quoque mente
 desiderantur, nempe reus, nos omnes; Judex, DEUS; Satisfactor
 Christus & precium redemptionis, livor, dolor, vulnera hîc concur-
 runt. 11. Christum verò occasionaliter tantum, non ex decreto di-
 vino passum esse, tam falsum est, quam quod falsissimum. 12. Ita
 quippe Messias Psal. 40. v. 8. Ecce adsum, in volumine libri de me scri-
 ptum est, voluntatem tuam, DEUS mi, facio libenter. 13. Ita Sal-
 vator ad discipulos Luc. 18. v. 31. 32. Ecce ascendimus Hierosolymam,
 & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de Filio
 hominis. Tradetur enim gentibus & illudetur, & contumeliis affi-
 cietur & conspuetur, & postquam flagellaverint, occident eum.
 14. Ita Petrus Act. 4. v. 27. & 28. Convenerunt adversus sanctum Fi-
 lium tuum JESUM, quem unxeras, Herodes simul & Pontius Pila-
 tus cum gentibus & populis Israël ad faciendum, quæcunque manus
 tua

tua & consilium tuum prius decreverat, ut fierent. Ubi vocabulum
 Consilii non ad impium Judæorum factum, quod DEUS saltem per-
 miserat, sed ad opus redemptionis, quod DEUS pro immensa sua sapi-
 entia ex permissione sceleris istius elicere voluit, manus verò ad istius
 directionem & determinationem referenda. 15. Hypothesis insu-
 per, quam hæc sententia involvit, peccata non cadere sub præscien-
 tiam DEI, tam futilis est, ut mirum sit, homines in lectione Bibliorum
 tam versatos à Deo hujus seculi sic excæcari, ut clarissima lux Evan-
 gelii ipsis non fulgeat. 16. Quod verò confirmationem doctrinæ finem
 passionis Christi dicant, ex eo tantum Martyrem, uti Stephanum,
 Laurentium, Hussum, Christum faciunt, cum tamen Scriptura non
 μαρτυρίαν duntaxat, sed λύτρον & ἀντὶ λύτρον mortem Christi 1. Ti-
 moth. 2. v. 6. appellitet. 17. Exemplum quoque vitæ & morte suâ nobis
 reliquisse Christum non imus inficias, sed finis primarius, qui est sa-
 tisfactio pro peccatis nostris à secundario, qui est ἱκανισμὸς reli-
 ctio, accuratis limitibus venit discernendus. 18. Utrumque connectit
 Petrus 1. Epistola c. 2. v. 21. Christus passus est pro nobis, relinquens no-
 bis exemplum, ut insequeremini vestigia ipsius, & veteres in suo apho-
 rismo: Christus à DEO nobis datus est ut donum, & ut exemplum.
 19. Confugiunt Antagonistæ præterea ad verbum Hebr. ~~וְשָׁחַת~~ quod
 simplicem ablationem & abjectionem significare, multis hinc inde con-
 quisitis locis probare contendunt, & ita Christum non pœnas peccato-
 rum nostrorum dando, sed illa condonando, & ex æquitate remitten-
 do peccata nostra dicunt abstulisse. 20. Diversas autem hujus voca-
 buli significationes concedimus quidem, sed tamen ex subiecta mate-
 ria, si ejusmodi vocabulum ἐκ τῶν πολλὰ χῶς καὶ ποσὰ χῶς λεγο-
 μένων occurreret, significationem eruendam statuimus. 21. Jam verò
 συνάφεια textûs nihil aliud vult, quam quod Christus ita peccata no-
 stra abstulerit, ut illa prius tulerit, & tanquam grave onus bajulave-
 rit. 22. Ita enim contextus: Castigatio pacis nostræ super eum, & fe-
 cit Dominus in ipsum incurrere omnia peccata nostra. 23. Ut taceam,
 vocabulum ablationis portationem sæpenumerò includere, v. g. Job.
 20. v. 15. Κύριε, εἰ σὺ ἐλάσασας αὐτὸν, Domine, si tu abstulisti, dic
 mihi. Ubi certè iste hortulanus, Christum sic abstulisse putatur, ut
 illum prius humeris suis tanquam grave onus susceptum bajulaverit.
 24. Locum Matth. 8. v. 17. quem citant Adversarii pro statuminandâ
 suâ

- 25 suâ sententiâ, non moramur. 25. Siquidem per verba ἔλαβε καὶ ἔβα-
 5ασε verba Hebr. לָקַח וְנָתַן ibidem redduntur, quæ certè si-
 26 gnificant onus aliquod in se suscipere & portare. 26. Licet autem non
 portarit Christus materiale morborum, formale tamen omnibus mor-
 bis adherens, nimirum maledictionem portavit: & licet personali-
 bus morbis, v.g. febri, doloribus calculi, podagrâ nunquam fuerit col-
 luctatus, communibus tamen infirmitatibus καὶ οἰκονομίας fuit sub-
 27 jectus. 27. Si verò de materiali & personalibus morbis ibi verba fieri
 morosius quis urgeat, ei locutionem illam Metonymicam, sive, ut alii
 vocant, Metalepticam esse, ubi effectus pro causa, ablatio pro ipsa la-
 tione sumitur, regerimus.

THESIS VII.

Fundamentum VII. ex N. verò T. primum
 locus Matth. 20. v. 28. Non venit Filius hominis,
 ut sibi ministraretur, sed ut ipse ministraret, &
 daret animam suam redemptionem pro multis.

Ἐκθεσις.

1. §. 1. **U**Ti Novum Testamentum veteri clarius est: Ita & argumenta
 exinde ducta satisfactionem CHRISTI pro peccatis nostris
 2 evidentiùs probant. 2. Inter illa verò in acie, ut ordine secundum
 seriem librorum Biblicorum N.T. procedamus, stare potest dictum
 Matth. 20. v. 28. quod sudes, est in oculis Antagonistarum, ideòq; in eo
 3 pervertendo πῶς καὶ λαβὴ laborant. 3. Redemptionem enim simpli-
 cem & metaphoricam, quæ absque precii fiat interventu, intelligi vo-
 lunt, & in coacervandis Scripturæ locis, ubi in tali significatione ve-
 4 niat, multi sunt. 4. In primis urgent locum Act. 7. v. 37. ubi Moses,
 qui tamen precium nullum pro Israëlitis, ut è captivitate Pharaonis li-
 5 berarentur, persolvit, λυτῶν ἦν dicitur. 5. Verum enim verò, quan-
 do Christus Redemptor noster dicitur, non simplicem & metaphori-
 cam, sed propriè dictam, quæ interposito precio fiat, intelligi libe-
 6 rationem, denominatum in Scriptura precium satis ostendit. 6. Di-
 citur enim animam, vitam, sanguinem fundere; vulnera, livores
 sustinere pro redemptione generis humani. Hoc loco precium interve-
 niens dicitur anima, seu vita, quam pro liberatione multorum, id est,
 omni-

omnium hominum, quorum cerè non pauci, sed multi sunt, se datu-
 rum promittit Salvator. 7. Unde etiam per τὸ ἀγοράζειν καὶ ἐξα- 7
 γοράζειν per emtionem & acquisitionem passim in Scriptura exponi-
 tur, v.g. 1. Cor. 6. v. 20. an ignoratis, vos non esse vestri juris? τιμῆς,
 id est, caro precio emti estis, & 1. Petri 2. καὶ ἀργὸν tollitur aurum,
 & argentum corruptibile, tanquam inutile precium, & nobis nullò
 modò proficuum, & κατὰ θεὸν substituitur verum precium sanguis
 innocentis & immaculati Agni JESU CHRISTI. 8. Quidam etiam 8
 in particula Pro, quam non vice & locò, sed bonò & commodò alte-
 rius exponunt, uti Paulus afflictiones pro Ecclesia sustinere dicitur
 cap. 1. Coloss. v. 24. elabendi rimam querunt. 9. Sed ne dicam jam, 9
 quòd significatus ille posterior, si de præpositione ὑπὲρ usurpatur, sit
 particularis (quod ostendit insignis ille locus Job. cap. 11. v. 50. expedit,
 ut unus homo moriatur pro populo) ex circumstantiis textus & aliis
 Scripturam interpretandi mediis dijudicandus, non tantum particu-
 la ὑπὲρ, sed & ἀντὶ, quæ semper vicem significat, ut ὀφθαλμὸν ἀντὶ
 ὀφθαλμοῦ Matth. 5. v. 38. de satisfactione Christi adhibetur. 10. Et 10
 hæc particula ἀντὶ hoc quoque, locò Matth. 20. ponitur, unde & precium
 istud redemptionis ἀντὶ λύτρου, id est, precium, quod alterius vice solvi-
 tur, 1. Tim. 2. v. 6. dicitur. 11. Paulum non vice, sed bonò Ecclesiæ pati 11
 totus contextus & fidei analogia probat. 12. Dicit enim, se implere 12
 ὑπερήματα, & reliquias passionum, quæ desunt corpori Christi mysti-
 co, suum demensum accipiens, ut aliis fidei, patientiæ & constantiæ
 exemplo præiret. 13. Idem Apostolus non in justitia propria, uti Pho- 13
 tiniani, qui vitæ innocentiam, sive fide, cujus anima est obedientia,
 mandatorum divinorum, salvari volunt, sed in justitia JESU CHRI-
 STI per fidem sibi imputata omnem fiduciam suam collocat. 14. Ex 14
 hoc autem loco talis collectio resultat: Quicunque animam suam
 dat λύτρον pro multis, id est, omnibus hominibus, ille pro mul-
 tis istis satisfacit. CHRISTUS &c. E. Major probatur, quia λύ-
 τρον descendens à verbo λύω, id est, solvo, sicut διδάκτρον à διδά-
 σκω significat precium redemptionis, quò interveniente, captivus
 è potestate illius, à quo tenetur, liberatur. Minor, salvâ
 majore, in concessio est, & in con-
 fesso.

THE-

THESIS VIII.

Fundamentum VIII. locus Matth. 26. v. 28.
Hoc est sanguis ille meus N. Testamenti, qui pro
multis effunditur in remissionem peccatorum.

"ΕΥΘΕΙΣ.

- §. 1. 1. **E** Pitomen & medullam Evangelii continere Sacramenta, ex ver-
bo promissionis actioni Sacramentali annexo satis apparet.
2. Mutuatus autem est Christus hæc verba ex ore Moſis sanguinem in-
ter DEUM (ex cujus parte erat liber fœderis) & Israëlitas ſpargen-
tis: Hic eſt ſanguis Testamenti, Exod. 24. v. 8. Hebr. 9. v. 20. quibus
Christus addit, quòd ſit ſuus & Novi Testamenti ſanguis, ad precio-
ſiſſimum hunc ſanguinem pro peccatis mundi fundendum à ſanguine
pecudum discernendum. 3. Hinc Lucas cap. 22. v. 20. ex Paulo verba
Matthæi ſic exprimit: Hoc eſt Novum Testamentum in ſanguine
meo. 4. Facta verò eſt acquiſitio novi bujus fœderis in ara crucis, appli-
catio ſit in Sacramentis, cum v. g. ore corporis ſanguinem, & ore fidei
bona ſanguine iſtò parta bibimus, & vitam inde ſpiritualem & eter-
nam conſequimur. 5. Ita verò ex hoc loco argumentamur: Qvicum-
que ſanguinem ſuum fudit pro altero, ut remiſſionem pecca-
torum is inde conſequatur, ille ſatisfecit pro altero, CHRI-
STUS &c. E. Major probatur, quia ſi Chriſtus ſanguinem ſuum fu-
diſſet ſaltem bono aliorum, vel ut exemplum iis relinqueret, vel ut
doctrinam ſuam obſignaret, uti Paulus & reliqui Apoſtoli, remiſſio-
nem peccatorum exinde nemo conſequeretur. Minorem niſi perfrictæ
frontis nemo negabit. 6. Tria excipiunt, vel ſi Theologiæ ſuæ ſystema
tueri volunt, excipere poſſunt Adverſarii. 7. Primò enim ſanguinem
Chriſti N. T. ſanguinem dici volunt ex eo, quòd novum fœdus ſanguine
iſtò fuerit confirmatum. 8. Differentia verò utriusque Testamenti
ſecundùm illorum doctrinam in diverſis promiſſionibus & Legibus
moralibus diverſimodè completis conſiſtit. 9. Promiſſiones in V. T.
tantùm de rebus corporalibus, in N. T. de vita æterna factas volunt:
V. T. perfectiorem obedientiam quoad gradus, N. T. quoad partes,
cum multa præcepta Moſaïcis à Chriſto fuerint adjecta, requiſiſſe
ſtatuunt. 10. Et hoc novum fœdus, DEUM ſcilicet vitam æternam
novis

novis Christi mandatis obtemperantibus daturum, Christum sangvi-
 ne suo confirmasse dicunt. 11. Missô istô, quod ex utraque parte con- 11
 cessum, Christum sanguinis sui effusione novum fœdus confirmasse,
 (quantumvis eadem non μαρτυροῦν duntaxat, sed etiam λύτερον ἔ
 ἀντίλυτερον sit, ut docet Apostolus 1. Tim. 2. v. 6.) tamen differentiam
 istam, quam ponunt Adversarii in utroque Testamento, non possumus
 admittere. 12. Si enim N. T. pro statu Ecclesiæ ante Christum acci- 12
 piunt, uti accipere illos in aprico est, promissiones tantum de rebus
 corporalibus, non verò de spiritualibus Patribus factas negamus, ἔ
 provocamus hic ad promissiones superius in fundamento tertio ad-
 ductas. 13. Christum verò nova præcepta veteribus adjecisse, v. g. de 13
 vitanda polygamia, de ira cobibenda, de juramentis intermittendis,
 quæ in V. T. non fuerint peccata, tantum abest, ut asseramus, ut po-
 tius Legis Mosaicæ fidelem Interpretem, ἔ
 à corruptelis Mosaicis vin-
 dicem statuamus. 14. Deinde crambem suam multoties cum nau- 14
 sea Ecclesiæ recoquunt, particulam ὡς non vice ἔ
 locô, sed bonô
 ἔ
 commodô exponentes. 15. Hinc etiam nobis illam Scripturæ phra- 15
 sin, quâ Christus pro peccatis nostris mortuus dicitur, objiciunt.
 16. Sicut enim non vice peccatorum, sive delictorum: Ita nec vice, 16
 peccantium mortuum esse inferunt. 17. Sed dispar est ratio, quando 17
 pro peccatoribus, ἔ
 quando pro peccatis dicitur mortuus. 18. Si- 18
 quidem in priori phrasi præpositio personæ, in posteriori verò rei ad-
 datur. Persona mori poterat, peccatum mori non poterat. Sangvi-
 nem suum fudit Christus pro hominibus, id est, locô hominum, ut
 pro iisdem satisfaceret, pro peccatis, (propter peccata, seu causâ
 peccatorum) ut ea expiaret ἔ
 tolleret. 19. Tertiò, sanguinem Chri- 19
 sti pro nobis fusum garriunt in remissionem peccatorum, ut constet,
 DEUM non ex rigore, sed æquitate peccata nobis condonaturum, ἔ
 contentum fore illô studio, quô ad perfectionem homines adspirant,
 etiamsi perfectionem illam nunquam fuerint assecuti. Paucis: Fu-
 sum esse in signum liberalis peccatorum remissionis. 20. Duplicem, 20
 enim faciunt perfectionem absolutam ἔ
 comparatam. Illam descri-
 bunt, quando quis nunquam ne semel quidem peccavit: hanc verò,
 quando quis nullius peccati habitum sibi contraxit. 21. Prior in 21
 N. T. ex ipsorum sententiâ ad salutem non est necessaria, sed sufficit
 ad illam adspiratio, posterior verò, cujus certos gradus faciunt, est

D

neces-

- 22 necessaria. 22. Hisce $\Phi\omicron\lambda\upsilon\omega\tau\acute{\alpha}\tau\omicron\iota\varsigma$ Scriptura è diametro se oppo-
nit, nec jota, nec apicem de Lege perire posse, donec omnia fiant, ju-
ramentò interpositò, asseverans Matth. 5. v. 18. Maledictum pronun-
cians, qui non permanserit in omnibus verbis Legis hujus, Deut. 27.
v. 26. cum tamen, qui in uno impegit, reus sit omnium, Jacobi 2.
v. 10. $\delta\iota\alpha\kappa\acute{\alpha}\iota\omega\mu\alpha$ τὸ νόμον implendum statuens, Rom. 8. v. 4. 23. Jam
verò Lex illa vel impletur à nobis, vel à Christo. Non à nobis, cum
Lex per carnem sit infirmata, Roman. 8. v. 3. cum simus carnales sub
peccatum venundati, Rom. 7. v. 14. cum volentibus nobis facere bo-
num malum adjaceat, Rom. 7. v. 21. Ergò à Christo, qui τέλει Θ τὸ νό-
μον, id est, perfectio Legis, Rom. 10. v. 4. qui nostri loco $\kappa\alpha\tau\omicron$ τὸν νόμον
factus, Gal. 4. v. 5. ut eos, qui sub Lege essent, redimeret, qui maledi-
ctio factus, ut benedictio Abrahæ in gentes veniret, Gal. 3. v. 13.

THESES IX.

Fundamentum IX. locus Act. 20. v. 28. At-
tendite vobis & toti gregi, in quo Spiritus S. vos
posuit Episcopos ad regendum Ecclesiam Dei,
quam propriò sanguine acquisivit.

ΕΠΙΘΕΤΙΣ.

1. §. 1. **T**Anquam gemmula quædam hic locus inter reliquos N.T. pro
adstruendâ satisfactione Christi scintillat. Quare opere præ-
mium futurum arbitror, si in ipso quædam tenus enucleando, præser-
tim propter exceptiones Adversariorum, sim prolixior. 2. Subiectum
hujus propositionis, in quo cardo controversiæ hic volvitur, est DEUS
non ἀσπαρ Θ , qui non habet sanguinem, sed ἐνσπαρ Θ , qui in ple-
nitudine temporis humanam naturam assumpsit, & in assumpta natu-
ra humana opus redemptionis perfecit. 3. Nec enim nudus homo, vel
nudus Angelus infinitæ divine justitiæ peccatis nostris læσὲ λόγον
ισόρροπον persolvere poterat, (id quod non negant Adversarii, sed
suam propugnantes sententiam ut caput Gorgonis nobis potius ob-
vertunt) sed infinitam personam, quæ huic oneri esset ferundo, hu-
manam assumere naturam, & in illa pro peccatis nostris pati ac mo-
ri oportebat. 4. Quod cum dicimus, non hæc mens nostra est, quasi
DEUS ἀπαθὴς καὶ ἀδάμνητος in sua natura & essentiâ, sed quod

in unitate personae passus & mortuus fuerit. 5. Quam verè enim
 humana natura per unionem personalem FILIO DEO arctissime u-
 nita, ut cum ipso unum $\sigma\acute{\upsilon}\nu\delta\epsilon\tau\alpha\iota$ constituat, propria DEI caro dici
 potuit, tam verè quoque sanguis humanae naturae in ara crucis pro-
 fusus proprius DEI sanguis dici potest. Hinc propositiones idioma-
 ticae personales praesupponunt, adeò, ut si verum sit, DEUM esse ho-
 minem, verum quoque sit, DEUM fundere sanguinem, DOMINUM
 gloriae crucifigi, Autorem vitae interfici. 6. Non quidem nos fugit, u-
 surpatam fuisse à quibusdam orthodoxis Theologis locutionem istam
 Patrum imitatis Vita mortua est in ligno, phrasin istam, Deitas
 passa est, verum propter Adversarios, ne Theopaschitarum errorem
 videamur incurrere, tutius ab ejusmodi locutionibus abstractivis
 abstinemus. 7. Prædicatum est $\omega\epsilon\pi\alpha\kappa\alpha\tau\eta\sigma\alpha\tau\alpha\iota$, id est, acquisivit, re-
 demit. 8. Peccatum enim determinat inter DEUM & homines, Esa.
 59. v. 2. & nos eramus $\tau\eta\ \Phi\acute{\upsilon\tau\epsilon\iota}$ naturâ, seu à primò conceptionis
 momentò, filii irae, Ephes. 2. v. 3. Christus verò suâ passione & morte
 nos fecit filios gratiae, & DEUM iratum nobis fecit placatum, qui pro-
 pterea $\iota\lambda\alpha\sigma\mu\acute{o}\varsigma$ pro peccatis nostris dicitur, 1. Job. 2. v. 2. 9. Hanc $\omega\epsilon\pi\alpha\kappa\alpha\tau\eta\sigma\iota\upsilon$
 alibi Scriptura $\kappa\alpha\tau\alpha\lambda\lambda\alpha\gamma\eta\varsigma$ voce exprimit pulchram
 permutationem, quâ DEUS nobis & nos DEO reconciliati sumus, in-
 nuens. 10. Licet enim urgeant Antagonistae, Scripturam nunquam
 dicere, DEUM nobis, sed nos DEO reconciliatos esse satisfactionis do-
 ctrina hac ratione detracturi, tamen cum reconciliatio sit $\chi\epsilon\lambda\iota\kappa\acute{o}\nu\ \tau\iota$,
 & mutuum habeat respectum non ad reconciliantem solum & ad re-
 conciliatum, sed etiam ad ledentem & læsum, permutatio illa immo-
 tò stare talò potest. 11. Quod verò Scriptura DEUM nobis reconci-
 liatum non dicat, ratio haec est, quia nos eramus pars offendens, DEUS
 autem pars offensa: homo erat in culpa, DEUS extra culpam: homo
 reconciliatione indigebat, nisi aeternam perire voluisset, DEUS inte-
 rim mansisset $\alpha\omega\tau\eta\gamma\eta\varsigma\ \alpha\lambda\epsilon\theta\epsilon\alpha$. 12. Quare ita ex hoc loco colligimus:
 Quicumque propriò sanguine Ecclesiam sibi acquisivit, ille pro
 peccatis Ecclesiae (quod tamen objectum principale non excludit ob-
 jectum passionis adequatum, nimirum totum genus humanum) sa-
 tisfecit. CHRISTUS DEUS & homo &c. E. Major probatur, quia
 per peccatum homines erant ab alienati à DEO, per sanguinem verò
 Christi DEO iterum reconciliantur. Minor penes Adversarios est

- 13 μὴ λον ἐπίδοϛ. 13. Non enim de Christo, quem verum DEUM esse negant, sed de DEO Patre b. l. sermonem esse dicunt vi suā hypotheseos: Ubiunque vocabulum DEI stat loco subiecti in Enunciatione,
- 14 ibi de vero DEO sermo est. 14. Nos potius ambabus, vel quatuor, si essent, manibus hoc arripientes, exinde vi prædicati Christum verum
- 15 DEUM esse evincimus. 15. Talia enim sunt subiecta, qualia permittuntur à prædicatis. Jam verò prædicatum proprio sanguine redimere Ecclesiam, præter Christum, nemini competere potest. 16. Ad DEUM Patrem figuratè hæc referri, sicut Zachar. 2. v. 8. Qui vos tetigerit, pupillam oculi mei tangit, cum Ostorodo & complicibus excipis?
- 17 Sed obstat adjectivum ἰδιότης, (ἰδίῃς αἵματι) quod hanc detorsionem non admittit. Ille nimirum sanguis intelligitur, attestante Scriptura πανάρευσιν, quò sumus redempti. Sed nullò aliò sanguine, quàm Christi sanguine preciosò, 1. Petri 1. v. 19. in ara crucis pro nobis fusò emti sumus & redempti. 18. Unde & per hoc adjectivum ἰδιότης sanguis Christi ab omni alio sanguine, v. g. brutorum in V. T. accuratis limitibus discernitur in Epistola ad Hebr. cap. 9. v. 12. Non per sanguinem hircorum, aut vitulorum, sed per proprium sanguinem semel ingressus est in sancta eternâ redemptione partâ, & in
- 19 Apocal. cap. 5. v. 9. Redemisti nos DEO per sanguinem tuum. 19. Concinit huic explicationi nostra locus 1. Johan. 3. v. 16. ubi vocabulum DEI subiecti locò ponitur, & prædicatur de eo, quòd animam suam pro nobis posuerit. 20. Quem locum, cum Photiniani de Christo intelligant, cur in luxando priore ita sudant? 21. Lateat, quòd Syriaca versio, licet non infallibilis, ob antiquitatem tamen nobis maximè probabilis, de Christo hunc locum Actor. 20. v. 28. intelligat. 22. Nec obstat, quòd DEUS ipse Ecclesiam acquisivisse dicatur, nemo autem
- 23 ex Photinianorum sententiâ sibi metipsi possit satisfacere. 23. Filius enim DEI vel consideratur ut secunda Deitatis persona, quatenus Patri & Spiritui Sancto est ὁμοούσιος, & ita tanquam pars lesa λόγον iustitiæ suæ pro peccatis mundi solutum accepit, vel ut humanam induit naturam, sive ut Mediator, & sic λόγον istud persolvit, uti clare docet Apostolus 1. Cor. 5. v. 19. DEUS erat in Christo mundum reconcilians sibi, non imputans ipsis peccatum suum. 24. Quòd prædicatum nostre propositionis concernit, sequelam negant Adversarii: Christus (καὶ αὐτὸς παρὰ τὸν) subiectum nobis largiendo) suo san-
- guine

vine acquisivit Ecclesiam. Ergo pro peccatis nostris satisfecit. Sicuti
 enim milites, seu athletæ brabéum cum præsentissimo vitæ discrimi-
 ne acquirunt, & tamen nullius justitiæ satisfaciunt: Ita Christus
 suum sanguinem profudit, ut nos sibi peculium acquireret, nec tamen
 Patris justitiæ propterea pro nobis satisfecit. 25. Verum si unquam
 obtinuit istud Logicorum: *ἡ ἀνὸς οἶον ἀνὸς οἶον*, hic certè obtinet. 25
 Non enim Christus simpliciter, sed interposito *λύτρω* ponendo ani-
 mam suam, fundendo sanguinem, sustinendo livores, vulnera (quæ
 omnia non quadrant ad simile allatum) è captivitate nos redemisse
 dicitur. 26. At qualis *λύτρω* (regerunt) tale etiam *λύτρω*. 26
λύτρω est simplex & metaphoricus, uti Moyses Actor. 7. v. 35. Ergo
 & *λύτρω* v. g. vita, quam impendit, metaphoricè dicitur precium,
 eò quòd mors Christi, per quam liberamur à peccatis, similis quodam-
 modò sit precio, quò captivus è captivitate liberatur. 27. Sed vo- 27
 cum proprietas deferri non potest, nisi ubi res urget. In hac verò do-
 ctrinâ Scriptura sibi maximè constans *ὑπερολογίαν* retinendam esse
 monstrat, quia vita Christi dicitur precium, Matth. 20. vers. 28. idè
 communis rationis cum aurò & argento, quod ad res venales mer-
 tandas solvitur, 1. Petri 1. v. 18. 28. Nec unquam, cum Moyses li- 28
 berator Israëlitarum dicitur, sanguinis, vel vitæ, quam precii loco in-
 terposuerit, fit mentio. Undè non tam quoad liberationis modum,
 quàm ipsam liberationem inter Christum & Moysen institui debet
 comparatio.

THESIS X.

Fundamentum X. Rom. 3. v. 24, 25. Justifica-
 mur gratis per illius gratiam, per redemptionem,
 quæ est in CHRISTO JESU: quem proposuit
 DEUS propitiationem per fidem, interveni-
 ente ipsius sanguine, ad ostensionem justitiæ
 suæ.

Ἐκθεσις.

Multa sunt in hoc loco, quæ sententiam nostram de satisfactione
 Christi pro peccatis nostris fulciunt & statuminant. 2. Pri- 2
 mo

D 3

- mò enim dicit Apostolus, nos justificari gratis, per gratiam, per redemptionem, quæ est in Christo JESU, δωρεὰν τῇ αὐτῇ χάριτι. Ἀγὰρ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 3. Hic ne quis ἀδολεχίαν putet, vel sententiæ Bellarmini de duplici justificatione prima & secunda subscribat, per prius vocabulum δωρεὰν κατ' ἄρσιν removet Apostolus omne meritum ex parte nostrâ, per posterius verò τῇ αὐτῇ χάριτι κατὰ θεῖον veram justificationis nostræ causam, gratuitum scilicet DEI favorem merito Christi nixum monstrat. Unde Luther. ὡς Germanicè reddidit, Und werden ohne Verdienst gerecht aus seiner Gnaden. 4. Jam verò Photiniani justificationem suam in obedientia mandatorum divinorum quærentes non justificantur δωρεὰν, cum in hoc forum merita propria intrudant, licet quæ sibi desunt ad perfectionem liberaliter, & ex æquo à DEO remitti statuunt. Quod si peccata (secundum illorum sententiam) ex nuda DEI voluntate æstimantur, nec divinæ naturæ repugnant, peccata esse poterunt non peccata, & peccatorum enormissimus, volente DEO, non minùs, quàm qui summum perfectionis gradum in hac vita consecutus est, salvari poterit. 5. Idipsum verò, quomodo cum assertione suâ, peccata grandia committentibus, si morte violentâ extinguantur, salutem esse denegandam, conciliabunt. 6. Nec justificantur τῇ χάριτι τῷ Θεῷ, gratuitò DEI favore, cum ille nitatur merito Christi, sicut verbamox sequentia declarant: Ἀγὰρ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Κυρίῳ, id est, per redemptionem, quæ est in Christo JESU. Meritum autem & sanguinem Christi, quò τιμῆς emti sumt, hi crucis hostes pedibus conculcant. 7. Deinde, quod ex hoc loco maximè urgemus, Christum pro peccatis nostris satisfecisse verba ista ἐμὸ φαινώμεθα probant ἀναγνώριτως: Christum à DEO nobis esse propositum ἱλαστήριον in sanguine suo εἰς ἐνδείξιν δικαιοσύνης τῷ Θεῷ. 8. Notandum hic 1. cur Christus dicitur ἱλαστήριον? quia scilicet DEUM ob peccata nobis prius infensum passione & morte suâ nobis fecit placatum, cujus rei operculum arcæ fæderis, ad quod DEUS gratiosam suam præsentiam in Veteri Testamento adstruxerat, typus erat illustris. Quemadmodum enim DEUS super operculò & Cherubim sedens placatum se ostendebat: Ita etiam in Filio suo, in quo sibi complacuit, & in quo dilectos nos fecit dilectos, (extra quem ignis est absumens) nobis se gra-

gratiosum prebet. 9. 2. Cur in sanguine? quia sanguis est istud
 λύτρον & redemptionis precium, quod Christus iustitiæ divinæ pro
 peccatis nostris solvit, ut nobis placatus esse, peccata remittere, vi-
 tamq; eternam donare posset. 10. 3. Cur in demonstrationem ju-
 stitiæ? quia iustitiæ divinæ peccatis nostræ læse non aliter, quàm san-
 guinis effusione, satisfieri poterat. 11. DEUS enim, licet non habeat
 superiorem, secundum eternam & immotam iustitiæ suæ regulam,
 sibi metipsi Lex est, quam transilire nullò modo potest, nisi semetipsum
 negare, & absit blasphemia dictis, destruere vellet. 12. Unde ex
 hoc loco ita colligimus: Quicumque à DEO nobis propositus est
 ἱλαστήριον in sanguine suo ad ostensionem iustitiæ divinæ, ille
 pro peccatis nostris satisfecit. CHRISTUS &c. E. Major proba-
 batur. Quicumque enim sanguinem suum fundit pro altero, ut is,
 qui ipsi antea, (postulante id iustitiā suā) ipsi erat infensus, postmo-
 dum fiat placatus, is pro altero satisfecit. Minor probatione non in-
 diget. 13. Sensus non efferentes, sed inferentes Photiniani, quan-
 do Christus ἱλαστήριον dicitur, tertium comparationis in eo quaerunt,
 quòd DEUS voluntatem suam per Christum nobis revelaverit.
 14. Sicut enim, ajunt, operculum arcae propitiatorium fuit appella-
 tum, non quia DEUM populo Israëlitico placavit, sed quia DEUS in
 eo se propitium præbens sua responsa dabat, id est, Mosi loquebatur,
 quæcunque illis significari volebat: Ita Christus propitiatorium ab
 Apostolo dicitur, non quòd DEUM nobis placaverit, sed quòd DEUS
 in ipso se placatissimum ostendens, quicquid nos scire voluit, per ipsum
 patefecit. 15. Licet autem non negemus, Christum DEI unigeni-
 tum Filium, Λόγον eternum è sinu Patris (non è deserto, quod Pho-
 tiniani volunt) nobis Evangelium attulisse, fundamentum tamen
 comparationis, quando ab Apostolo ἱλαστήριον dicitur, in hoc qua-
 rendum esse, inficiamus. Ratio, quòd arca DEUM non placaverit,
 & per consequens nec Christus DEUM placare potuerit, tam elumbis
 est, ut responsione videatur indigna. 16. Distingvere debebant An-
 tagonistæ inter typum & antitypum, quibus non ταύτης, sed ὁμοι-
 ότης intercedit. 17. Sicut enim in similibus minutissimi apices non
 sunt excutiendi: Sic & ἀερόδιον γὰρ τύπεται καὶ ἀντίτυπος εἰ μὴ
 κατὰ πάντα, κατὰ τι γὰρ. 18. Concedimus, arcam tanquam
 rem brutam non placasse DEUM propriè, falsum tamen, quòd non
 pla-

19 placaverit typicè, id est, placationem veram sanguine Christi præ-
 20 standam non adumbraverit. 19. Queritur enim, cur DEUS in ar-
 cā se propitium præbuerit, & responsa dederit? Causa nulla subest,
 nisi quia operculum typum Christi gesit. 20. Quod autem Chri-
 stus DEUM iratum verè nobis placaverit, ex additis verbis in san-
 guine suo, quò se ipsum Patri obtulit, abundè satis patescit. Unde à Jo-
 hanne 1. Epist. c. 2. v. 2. ἵλασµὸς pro peccatis totius mundi dicitur.

THESIS XI.

Fundamentum XI. locus 1. Joh. 1. v. 7. San-
 guis JESU CHRISTI Filii DEI emundat nos
 ab omni peccato.

Ἐκθεσις.

- §. 1. 1. Coincidit hic locus cum illo Hebr. 9. v. 14. Sanguis JESU CHRI-
 2 STI purgabit conscientiam vestram à mortuis operibus. 2. Nos
 in peccatis conceptos esse, Psal. 51. v. 7. immundos ex immundo semi-
 ne, Jobi cap. 14. v. 4. carnem de carne, Job. 3. v. 6. Scriptura passim do-
 3 cet. 3. Si verò mundi coram DEO apparere volumus, purgatos &
 4 lotos ab omnibus iniquitatibus nos esse convenit. 4. Id quod præter
 sanguinem Christi, docente in hac priore sua Epistola & in Apocalypsi
 c. 1. v. 5. Johanne, (Christus dilexit nos & lavit nos à peccatis nostris per
 5 sanguinem suum) nemo præstare potest. 5. Insignis hujus emundatio-
 nis typus erat in Veteri Testamento aspersio Israëlitarum sanguine
 brutorum, quam etiam respicit David Psal. 51. v. 9. Expiabis me hysso-
 pò, (aspergillo ex hysopo, per meton. materia confectio & sanguine
 tinctio) & mundabor, lavabis me, & nive candidior ero. Nobis expri-
 meret tritam istam locutionem: Das Blut Christi besprenge mei-
 6 ne arme Seele. 6. Per istam autem emundationem nihil aliud,
 quàm justitiæ acquisitio & applicatio, vel, quod idem est, satisfactio
 pro peccatis, & quatenus justitia Christi agendo & patiando nobis
 7 parata manu fidei apprehenditur, justificatio intelligitur. 7. Hinc
 & Epistola ad Hebr. cap. 9. v. 14. quòd sanguis Christi conscientias no-
 8 stras ab accusante Lege iramq; DEI monstrante purget, asferit.
 8. Pondus autem huic sanguini accedit ex dignitate personæ patien-
 tis,

tis, nimirum Filii DEI non adoptivi, sed unigeniti, Joh. 1. v. 14. & 18.
 Johan. 3. v. 16. & proprii, Rom. 8. v. 32. qui solus infinita divinae justitiae
 infinitum ἀντάλλαγμα pro omnibus omnium hominum peccatis per-
 solvere lancig, alteri ῥοπήν conciliare poterat. 9. Idipsum ut cla- 9
 rius effulgeat, per omnia tria communicationis Idiomatum genera
 dictum hoc aureolum diducemus. 10. In primo genere communi- 10
 cationis τῶν ἰδιωμάτων est haec propositio: Filius DEI habet sangvi-
 nem, vel fundit sanguinem, in qua proprietates humanae naturae de
 personā ab altera natura denominata predicatur. 11. In secun- 11
 do, si ordinem doctrinae, non naturae spectemus, est haec: Iesus Chri-
 stus Filius DEI sanguine suo nos emundat ab omni peccato, ubi ὑπο-
 τέλεσμα, nimirum emundatio à peccatis de utraque natura, ubi
 quaelibet agit, quod suum est, sed cum communicatione alterius, pra-
 dicatur. 12. Ad tertium verò reduci potest haec propositio: San- 12
 guis vim habet emundandi, ubi ἔκχυμα divinum de humana natu-
 ra propter unionem duarum naturarum (quam praesupponit hoc
 genus non reciprocum) predicatur. 13. Ex quibus, cuius sit ille san- 13
 guis, quam vim obtineat, & quam nobilem effectum producat, est in
 apriçò. 14. Ita verò ex hoc loco inferimus: Cujuscunque sanguis 14
 nos emundat ab omni peccato, ille pro peccatis nostris satisfacit.
 JESU CHRISTI Filii DEI sanguis &c. E. Major proba-
 tur, quia emundatio nihil aliud, quam redemptionem Hebr. 9. v. 15. &
 peccatorum remissionem v. 9. hujus cap. cum aliàs per totam vitam
 nostram ob malum ὁμοειδρον & ἀμαρτίαν ἐν ᾧ ἡμεῖς ἀσθενεῖς immun-
 dos nos esse ac manere oporteat, significat. 15. Nam quod donum 15
 sanctificationis attinet, illud in hac vita perficitur successive, donec
 in die ἀπολύσεως & ἀποκατάστασεως ἀπ' πάντων etiam inheren-
 tem justitiam perfectam simus recuperaturi. Minorem nemo, nisi tal-
 pā cecior, negabit. 16. Excipiunt 1. Photiniani etiam de DEO 16
 Patre v. 9. dici, quòd nos ab omni peccato emundet, cum tamen pro
 peccatis nostris non satisfecerit. 17. Σοφὰ Παρεκκλήσεις & folia 17
 ficulnea sunt ejusmodi exceptiones, cum versiculus noster non simplici-
 ter dicat, quòd Filius DEI nos à peccatis emundet, sed quòd sanguis
 Filii DEI nos ab omni peccato emundet. 18. DEUM Patrem au- 18
 tem, utpotè Spiritum Joh. 4. v. 24. carne & sanguine destitui, non ne-
 gabunt. 19. Quid? quòd DEUS Pater non extra Christum, sed in 19
 E Christi

- Christo, & non nisi per sanguinem ejus, Act. 4. v. 12. Ephes. 1. v. 7. peccata nobis remittat. 20. 2. Eadem oberrantes chorda suamq; hypothesein: Sanguinem Christi esse signum remissionis peccatorum, presupponentes vocabulum mundare h. l. idem significare ac mundum declarare garriunt. 21. Sed ἡ δὲ ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ πλῆξις. Non negamus, vocabulum mundare quandoque in hac significatione venire, verum cum h. l. Johannes non agat de mundi & immundi declaratione, ut Moses, sed de mundatione à peccatis, medium exprimit, nimirum sanguinem Christi, quò à peccatis mundamur. 22. Hinc etiam emundatio à peccatis, de quâ h. l. sermo est, v. g. remissio peccatorum, & ad Hebr. 9. v. 15. redemptio dicitur.

THESIS XII.

Fundamentum XII. est analogia fidei, quæ non nisi per fidem, exclusis operibus, Roman. 3. v. 28. cap. 4. v. 5. Gal. 2. v. 16. non ex Lege, sed ex Evangelio justitiam esse docet, Gal. 2. v. ult: & in eadem Epistolâ passim, CHRISTUM ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΥ vocat, Rom. 10. v. 4. sub Legem factum esse dicit, ut eos, qui sub Lege essent, redimeret, Galat. 4. v. 5.

Ἐκθεσις.

- §. 1. 1. Hic Rhodus, hic saltus, ut sartum tectum Theologiæ suæ systema conservare, omnibusq; ex sacris depromtis objectionibus obviam ire possent Adversarii. 2. Cum itaque hominem solâ fide justificari Scriptura pronunciet, per fidem obedientiam mandatorum divinarum, non verò fiducialem meriti Christi apprehensionem intelligunt. 3. Unde fides & opera non reipsâ, sed ratione tantum ipsis distinguuntur. 4. Verum Scriptura inter fidem & opera in Articulo justificationis semper determinat, fidemq; non ut opus, sed ut ὁργανον ληπτικὸν justitiam Christi apprehendens considerat. 5. Hinc etiam nunquam Ἀπὸ πίστεως propter fidem, (quam phrasin Ostorodus concedit, Smaltzius verò forsitan propter liberalem DEI justificationem

improbat) sed *ἡ πίστις*, per fidem, vel *ἐκ πίστεως*, ex fide, vel
ἐν πίστει, in fide justitiam esse pagina sacra nos docet. 6. Si qui
 verò ex nostratibus ob fidem nos eligi & justificari dixerunt, ex totà
 ipsorum confessione non meritum, sed medium eos intellexisse con-
 stat. 7. Quod cum dicimus, non hoc volumus, fidem à bonis ope-
 ribus esse disjunctam (esset enim fides mortua) sed in actu justificatio-
 nis fidem ab operibus esse distinctam. 8. Ubi enim opera non ap-
 parent extra, ibi fidem ne credas esse intra: ubi radius non est in o-
 pere, ibi lux non est in corde. 9. Sine operibus tamen fides est mor-
 tua, non quòd opera fidei sint forma & anima, ut Photiniani loquun-
 tur, sed quòd viventis fidei sint testimonia. 10. Quando non ex Le-
 ge, sed ex Evangelio justitiam querendam docet Scriptura, per Le-
 gem intelligunt Mosaicam illam Israëlitis præscriptam, quæ perpe-
 tuam & perfectissimam præceptorum divinorum obedientiam requi-
 sit, per Evangelium verò doctrinam Christi, quæ præceptis quidem
 Mosaicis adjecerit nova, cujus respectu Christum Legis perfectionem,
 dicunt, non tamen rigidam obedientiam postulet, sed in aliquali stu-
 dio acquiescat. 11. Verum enim verò, aliam esse Legem Mosis, aliam
 Legem Christi propriè sic dictam, Pontificiis & Photinianis adhuc
 incumbit probandum. 12. Non enim Christum novas tulisse Leges,
 sed Mosaicas saltem à corruptelis Phariseorum, quibus circa tempo-
 ra Maccabeorum involvebantur, repurgasse, pristinoq; nitore resti-
 tuisse, collatio utriusque Testamenti ad oculum monstrat. 13. Ut
 singula præcepta percurramus, & corruptelas illas monstremus, in-
 stituti nostri non fert ratio, (conflictui enim id reservamus) hoc sal-
 tem addimus, Photinianam doctrinam Mahometismo fores & val-
 vas bipatentes aperire, quia in Alcorano Azora 2. dicitur: Mosen tu-
 lisse Legem minùs perfectam, sed perfectiorem à Christo, perfectis-
 simam à Mahomete esse latam. 14. Nec coram Ecclesiæ facie,
 quòd nostrà doctrinà Turcarum conversionem impediamus, erube-
 scimus, sed potiùs dicterio Adami Neuseri religionum mango-
 nis: Qui vult vitare Mahometismum, vitet Aria-
 nismum, hanc primam nostram
 sectionem obsigna-
 mus.

SECTIO II.

THESIS I.

Fundamentum I. nostræ assertionis, quod CHRISTUS non tantum in corpore suo, sed etiam in anima sanctissima passiones infernales tulit, ponimus agoniam CHRISTI à Matth. cap. 26. v. 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46. Marcô cap. 14. v. 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42. in primis Lucâ cap. 22. v. 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47. descriptam.

Ἐκθεσις.

- S. I. 1. **U**T satisfactionem pro peccatis nostris commodius destruant Photiniani & complices ipsorum, passiones etiam Christi infernales, quas in anima sua sanctissima sustinuit, cum Pontificiis amicis jungentes manus negant. 2. Illas autem ex agonia Christi sic probamus: Cujuscunque peccatis alienis onusti anima caput λυπεῖται, καὶ ἀδημονεῖν, fieri πένυς usque ad mortem, in agoniâ constitui, præter rerum seriem θεοῦ ἐξ αἵματος exsudare, ab Angelo solatium accipere, ille dolores sensit infernales. CHRISTI &c. E. Major probatur: Aliàs Christus, qui tamen θεῶν ὁπωπ, omnibus Martyribus fuisset inferior. Quippe qui ad mortem tanquam ad epulas cum tripudio accesserunt. 3. Stephanus lapidum imbrem imperterritus excipit & pro inimicis intercedit. 4. Andreas crucem, cui erat affigendus, salutatur. 5. Laurentius vivis carbonibus jam diu satis ustulatus Tyranno adhuc illudit, & numquid palato arrideat, querit. 6. Non itaque ob metum mortis temporalis, sed ob iram DEI, maledictionem Legis & passiones infernales, quæ tanquam stipendium peccati huic atrocissimo peccatori debebantur, Christus angorem istum stupendum sensit. 7. Imò hæc ipsa Christi ἀγωνία Martyribus refrigerium fuit & dulce solatium. 8. Hinc etiam, ut calix, vel passio ista transeat, & DEUS alium redemptionis modum pro summa sua sapientia inveniat hypotheticè,

fi

si fieri posset, voluntatem suam voluntati Patris cœlestis subordi-
nando ἐκτενέσσω flagitat. 9. Quod cum dicimus, non hoc volu-
mus, CHRISTUM in τῷ damnatorum pœnas istas pertulisse, sed
quod passiones infernales, quoad conditionem damnatorum passio-
nibus correspondentes, adeoque mortem eternam, licet non eternum
locum & vice nostrâ pertulerit. 10. Sudorem CHRISTI sangui-
neum, quô sub spississima Papatûs caligine tot moribundi fuerunt
servati, proverbiali locutione de summis laboribus (uti in notis suis
super Novum Testamentum exponit quidam) dici, nullô modô proba-
re possumus, cum in terram istos Ἰσχυρὸς αἵματι & procidisse
contextus ostendat, & hâc ἐξήγησις historicam esse relationem
 doceat.

THESIS II.

Fundamentum II. tristissima CHRISTI de
sui derelictione in cruce querela: DEUS mi,
DEUS mi, quare me dereliquisti? Matth. 26.
v. 46. Marci 15. v. 33, 34.

Ἐκθεσις.

1. **N**on desertus erat CHRISTUS à DEO ratione divinæ na-
turæ, qui cum Patre unum erat ἐκχωρήσει essentiali: nec
desertus erat à DEO ratione humanæ naturæ, qui cum Filio DEI
unigenitô unus erat ἐκχωρήσει personali, unamque habebat hyposta-
sin nullis seculorum myriadibus dissolvendam. 2. Sed desertus e-
rat ratione auxilii, solatii, gratiæ & gloriæ, adeoque pœnas infernales
sustinuit. 3. Pontificii pœnam infernalem faciunt duplicem da-
mni & sensûs, & utramque vel temporaneam, vel eternam. 4. Pœ-
nam damni (carentiam divinæ visionis) temporaneam Patribus in
limbô, eternam infantibus non baptizatis: pœnam sensûs tempo-
raneam in purgatorio constitutis, eternam damnatis adjudicant.
5. Hanc desertionem autem CHRISTI non pœnam saltem damni,
(quod verbum desertionis, si corticem rodimus, videtur innuere)
sed etiam sensûs involvere, pœna illa, quam nostrô locô perferre de-
bebat,

- 6 bebat, satis evincit. 6. Unde ex hoc loco ita inferimus: Quicumque desertus fuit à DEO ratione auxilii, solatii, gratiæ & gloriæ, ille pœnas infernales sensit. CHRISTUS &c. E. Major probatur, quia pœnæ infernales in abiectione à facie DEI, adeoque in privatione omnis gratiæ & gloriæ consistunt. Minor est in concessio. 7. Quod verò Christus non desperaverit, (uti ex pronomine isto, quod DEUM adhuc suum DEUM appellet) exinde factum, quia desperatio per accidens damnatorum pœnis adheret, quod in æternum infinitæ divinæ justitiæ peccatis suis læsæ satisfacere nequeant. 8. Christus verò, cum infinita persona fuerit, & ita passioni suæ pondus infinitum adjecerit, intensivè morte triduanâ pati potuit id, cui omnes impii seculis infinitis extensivè ferundo nec sunt, nec erunt. 9. Ita quoque Christus DEUM iratum sensit, ut simul causam iræ agnosceret, quod non pro suis, sed pro alienis peccatis Patris iram sustineret.

THESIS III.

Fundamentum I I I. peccatorum nostrorum imputatio, de quâ Esa. 53. v. 6. Fecit DEUS in eum incurrere omnia peccata nostra, Johan. 1. v. 36. Ecce Agnus DEI, qui tollit peccata mundi, 2. Corinth. 5. v. 21. Illum, qui non novit peccatum, DEUS pro nobis fecit peccatum, ut nos efficeremur justitia DEI per ipsum, 1. Petri 2. v. 24. peccata nostra ipse pertulit in corpore suô super lignum.

"ΕΥΘΕΙΣ.

- §. 1. 1. CHRISTUM invasivè sanctissimum fuisse, imputativè verò peccatorem atrocissimum Scriptura passim docet. 2. Licet enim ex lumbis Adami traxerit originem, reatus tamen peccati Adamitici ipsi non potuit imputari, cum in lumbis Adami fuerit non ut nudus homo, sed ut futurus Θεάνθρωπος, & per consequens Dominus Legis, quem nulla Lex obligare potuit, non ut egrotus, sed ut Medicus, non

non ex sequela naturæ, sed ex promissione. 3. Licet etiam κατὰ τῆς κοιλίας Maria, quæ peccatō fuit infecta Luc. 1. v. 42. dicatur, non tamen exinde peccati labem contrahere potuit, cum Spiritus Sanctus illam sanguinis guttulam, ex qua λόγος αἰternus sibi templum construxit, suo superventu ab omni peccato purgaverit. 4. Unde Sanctum, quod ex Maria nascetur, Luc. 1. v. 35. segregatus à peccatoribus, Hebr. 7. v. 26. fratribus, exceptō peccatō, per omnia similis, Hebr. 4. v. 15. dicitur, & ut aliquis ipsum peccati postulet παρρησιασικῶς Johā. 8. v. 46. q̄erit. 5. Interim tamen peccatorum omnium, quos Sol conspexit, atrocissimum coram DEO fuisse Christum, ex eo, quod peccata totius humani generis ipsi fuerint imputata, liquet. 6. Nec propterea statim Diaboli filium ipsum dicendum fuisse sequitur, cum is suis operibus Diabolum nunquam fuerit imitatus, prout Christus Judæos Diaboli filios, quod opera patris sui mentiendo & interficiendo imitentur, Johā. 8. v. 44. nuncupat. 7. Et hoc est pulchra permutatio, quā Christus inhaesivè sanctissimus imputativè sit peccatorum omnium atrocissimus, ut nos inhaesivè peccatores turpissimi coram tribunali divinō imputativè siamus justissimi. 8. Quō ipsō sibi blanditur Sponsa Cant. 2. v. 16. Dilectus meus mihi & ego illi. 9. Pontificii quidem clarissimā horum dictorum, præsertim 1. Corinθ. 5. luce convicti CHRISTUM peccatum, pro nobis factum concedunt, interim tamen peccata nostra ipsi fuisse imputata negantes de victima tantum pro peccato exponunt. 10. Licet autem inter nostrates quoque non desint, qui hunc locum ita exposuerint, non tamen exclusivè de pœna peccatorum tantum, & quidem partiali, ut Pontificii ceteriores, intellexerunt, sed orthodoxam nostram sententiam de peccatis CHRISTO imputatis semper præsupposuerunt. 11. Nos literæ & αὐτὸς θεός, quam facit Apostolus 1. Corinθ. 5. inherentes, sic potius huic fundamento superstruimus: Cuicunque peccata nostra fuerunt à DEO imputata, ille quoque pœnas peccatorum nostrorum tulit. CHRISTO &c. E. Major est in propatulo, cum illius sit pœna, cujus est culpa sive per inhaesionem, sive, consentiente iudice, per imputationem. 12. Unde per potentiam τῆς αἰωνίου συλλογιστικῆς αὐτῆς colligimus: Quicunque pœnas peccatorum nostrorum tulit, ille quoque pœnas infernales sensit. CHRISTUS &c. E. Major

Major probatur, quia poenas non temporales duntaxat, sed etiam
aeternas, quas impii dabunt aeternum, eramus promeriti.

Pluribus argumentis pro adstruenda nostra sententia coacer-
vandis inpraesentiarum supersedemus, & stamen hujus tela hoc εὐ-
χαριστικῶν abrumpimus.

Adoramus Te, JESU CHRISTE, & benedi-
cimus Tibi, quia per crucem tuam redemisti
mundum. Sancta vulnera, crucem, clavos, scuti-
cam, coronam, lanceam, funes, rigidamq; mortem
in hora mortis miseris nobis summum fac esse sola-
tium: & tandem vitam functos sanctorum fac in-
gredi consortium. Ubi Te, AGNE DEI, pro pec-
catis nostris occise cum Patre & Spiritu San-
cto laudabimus & celebrabimus se-
culis nunquam termi-
nandis.

Δ. T. Θ.

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

Inches

Centimetres

ΡΟΠΟΛΙΣ

Salutis nostræ :

PUTATIO

αλασνευασην

DE

vid. T. 254 d. 27 p. 27. 342

FACTIONE

PRO PECCATIS

T IN SPECIE DE PAS-
HRISTI INFERNALIBUS,

Opposita

rianis, V Veigelianis, Fratribus

abaptistis, & ex parte Pontificiis,

laureatûs in Theol. collato,

Jussu

ii Theologici materiam determina-

o promotionis actu suppediantis,

B PRÆSIDIO

VIRI

li, Amplissimi, & Excellentissimi Dn.

IÖPNERI, S.S. THEOL. DO.

n Acad. Lipsiensi celeberrimi, Fa-

Consistorii Electoralis Assessoris, Diece-

ntis, Canonici Misnenfis, minoris Princ.

ati, Academiae Decemviri, &c.

oris & Patroni sui magni.

Submisfa

a

KROMATERO, S.S. TH. BACC.

ssessore, & p. t. DECANO.

, ANNO CLIO cXLII.

excudebat Gregorius Ritzsch.